

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः

श्री गुरुभ्यो नमः

हरिः ओं

कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता क्रम पाठः

षष्ठ काण्डे, तृतीयः प्रश्नः

Table of Contents

6 कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता क्रम पाठः	3
6.3 षष्ठ काण्डे तृतीयः प्रश्नः – सोममन्त्रब्राह्मणनिरूपणं	3

=====

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः

श्री गुरुभ्यो नमः, हरिः ओं

6 कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता क्रम पाठः

6.3 षष्ठ काण्डे तृतीयः प्रश्नः – सोममन्त्रब्राह्मणनिरूपणं

TS 6.3.1.1 - Kramam

चा॒त्वा॒लाद् धि॒ष्णि॒यान् । धि॒ष्णि॒यानु॒प । उप॑ व॒पति॑ । व॒पति॑ यो॒निः ।
यो॒निर् वै । वै य॒ज्ञस्य॑ । य॒ज्ञस्य॑ चा॒त्वा॒लम् । चा॒त्वा॒लम् य॒ज्ञस्य॑ ।
य॒ज्ञस्य॑ स॒यो॒नि॒त्वाय॑ । स॒यो॒नि॒त्वाय॑ दे॒वाः । स॒यो॒नि॒त्वाये॒ति॑
स॒यो॒नि – त्वाय॑ । दे॒वा वै । वै य॒ज्ञम् । य॒ज्ञम् परा॑ । परा॑ऽज॒यन्त॑ ।
अ॒ज॒यन्त॑ तम् । तमा॒ग्नी॑द्धा॒त् । आ॒ग्नी॑द्धा॒त् पुनः॑ ।
आ॒ग्नी॑द्धा॒दित्या॒ग्नि – इ॒द्धा॒त् । पुन॑रप । अ॒पा॒ज॒यन् । अ॒ज॒यन्ने॒तत् ।
ए॒तद् वै । वै य॒ज्ञस्य॑ । य॒ज्ञस्या॑परा॒जितम्॑ । अ॒परा॒जितम्॑ य॒त् ।
अ॒परा॒जित॑मि॒त्यपरा॑ – जि॒तम् । यदा॒ग्नी॑द्ध्रम् । आ॒ग्नी॑द्ध्रम् य॒त् ।
आ॒ग्नी॑द्ध्रमि॒त्याग्नि॑ – इ॒द्ध्रम् । यदा॒ग्नी॑द्धा॒त् ।
आ॒ग्नी॑द्धा॒द् धि॒ष्णि॒यान् । आ॒ग्नी॑द्धा॒दित्या॒ग्नि – इ॒द्धा॒त् ।
धि॒ष्णि॒यान् वि॒हर॑ति । वि॒हर॑ति यत् । वि॒हर॑तीति॑ वि – हर॑ति । यदे॒व ।

ए॒व य॒ज्ञस्य॑ । य॒ज्ञस्या॑पराजितम् । अ॒पराजितम्॑ ततः ।
 अ॒पराजित॑मित्यपरा-जितम् । तत॑ ए॒व । ए॒वैनम्॑ । ए॒नम् पुनः॑ ।
 पुन॑स्तनुते । त॒नुते॑ प॒राजित्य॑ । प॒राजित्ये॑व । प॒राजित्ये॑ति
 प॒रा-जित्य॑ । इ॒व खलु॑ । खलु॑ वै । वा ए॒ते । ए॒ते य॑न्ति । य॒न्ति ये॑ ।
 ये ब॑हिष्पवमानम् । ब॒हिष्पव॑मानं सर्प॑न्ति । ब॒हिष्पव॑मानमिति
 ब॒हिः - प॒वमानम्॑ । सर्प॑न्ति ब॒हिष्पव॑माने । ब॒हिष्पव॑माने स्तु॑ते ।
 ब॒हिष्पव॑मान इति ब॒हिः - प॒वमाने॑ । स्तु॑त आह । 1 (50/60)

TS 6.3.1.2 - Kramam

आ॒हाग्नी॑त् । अ॒ग्नीद॑ग्नीत् । अ॒ग्नीदि॑त्यग्नि - इ॒त् । अ॒ग्नीन् वि॑ ।
 वि॑ हर । ह॒र ब॒र्हिः । ब॒र्हि स्तृ॑णाहि । स्तृ॑णाहि पु॒रोडा॑शान् ।
 पु॒रोडा॑शां अ॒लम् । अ॒लम् कुरु॑ । कु॒र्विति॑ । इति॑ य॒ज्ञम् । य॒ज्ञमे॒व ।
 ए॒वाप॑जित्य । अ॒पजित्य॑ पुनः । अ॒पजित्ये॑त्यप - जित्य ।
 पुन॑स्तन्वा॒नाः । त॒न्वा॒ना य॑न्ति । य॒न्त्यङ्गा॑रैः । अ॒ङ्गा॑रैर् द्वे ।
 द्वे स॑वने । द्वे इति॑ द्वे । स॑वने वि । स॑वने इति॑ स॑वने । वि॑ हरति ।
 ह॒रति॑ श॒लाका॑भिः । श॒लाका॑भिस्तृ॒तीयम्॑ । तृ॒तीयं॑ स॒शुक्र॑त्वाय ।

स॒शु॒क्र॒त्वा॒याथो॑ । स॒शु॒क्र॒त्वा॒येति॑ स॒शु॒क्र – त्वा॒य । अथो॑ स॒म् ।
 अथो॑ इ॒त्यथो॑ । स॒म् भ॒रति॑ । भ॒र॒त्ये॒व । ए॒वैन॑त् । ए॒न॒द् धि॒ष्णि॒याः ।
 धि॒ष्णि॒या वै । वा अ॒मुष्मि॑न् । अ॒मुष्मि॑न् लो॒के । लो॒के सोम॑म् ।
 सोम॑म॒रक्ष॑न् । अ॒रक्ष॑न् ते॒भ्यः । ते॒भ्योऽधि॑ । अधि॑ सोम॑म् । सोम॑मा ।
 आऽह॑रन् । अ॒ह॒रन् त॑म् । त॒मन्व॑वा॒यन् । अ॒न्ववा॑यन् त॑म् ।
 अ॒न्ववा॑य॒न्नित्य॑नु – अ॒वा॒यन् । त॑म् परि॑ । पर्य॑वि॒शन् ।
 अ॒वि॒शन् यः॑ । य ए॒वम् । ए॒वम् वै॑द । वै॒द वि॒न्दते॑ ।
 वि॒न्दते॑ परि॒वेष्टा॑रम् । 2 (50/57)

TS 6.3.1.3 - Kramam

परि॒वेष्टा॑रम् ते । परि॒वेष्टा॑रमि॒ति परि॑ – वे॒ष्टा॑रम् । ते सोम॑पी॒थेन॑ ।
 सोम॑पी॒थेन॑ वि । सोम॑पी॒थेने॑ति सोम॑ – पी॒थेन॑ । व्या॒द्ध्य॑न्त ।
 आ॒द्ध्य॑न्त ते । ते दे॒वेषु॑ । दे॒वेषु॑ सोम॑पी॒थम् । सोम॑पी॒थमै॑च्छन्त ।
 सोम॑पी॒थमि॒ति सोम॑ – पी॒थम् । ऐ॑च्छन्त तान् । तान् दे॒वाः ।
 दे॒वा अ॒ब्रु॒वन् । अ॒ब्रु॒वन् द्वे॑ द्वे॑ । द्वे॑ नाम॒नी । द्वे॑ इति॑ द्वे – द्वे ।
 नाम॒नी कुरु॑ध्वम् । नाम॒नी इति॑ नाम॒नी । कुरु॑ध्वमथ । अथ॑ प्र ।
 प्र॒वा । वाऽऽप्स्य॑थ । आ॒प्स्य॑थ न । न वा॑ । वेति॑ । इ॒त्यग्न॑यः ।

तैत्तिरीय संहिता क्रम पाठे (TS 6.3)

अ॒ग्नयो॑ वै । वा अथ॑ । अथ॑ धि॒ष्णि॒याः । धि॒ष्णि॒यास्तस्मा॑त् । तस्मा॑द्
द्वि॒नामा॑ । द्वि॒नामा॑ ब्रा॒ह्म॒णः । द्वि॒नामे॑ति द्वि – नामा॑ । ब्रा॒ह्म॒णोऽर्द्ध॑कः ।
अ॒र्द्ध॑कस्तेषा॑म् । तेषा॑म् यै॑ । ये ने॒दि॒ष्ठम् । ने॒दि॒ष्ठम् पर्य॑वि॒शन् ।
पर्य॑वि॒शन् ते । पर्य॑वि॒शन्निति॑ परि – अवि॑शन् । ते सो॒मपी॑थम् ।
सो॒मपी॑थम् प्र । सो॒मपी॑थमिति॑ सोम – पी॒थम् । प्राप्नु॑वन् ।
आप्नु॑वन्नाहवनी॑यः । आहवनी॑य आ॒ग्नी॒ध्री॑यः । आहवनी॑य
इत्या॑ – हवनी॑यः । आ॒ग्नी॒ध्री॑यो हो॒त्री॑यः । आ॒ग्नी॒ध्री॑य
इत्या॑ग्नि – इ॒ध्री॑यः । हो॒त्री॑यो मा॒र्जा॒ली॑यः । मा॒र्जा॒ली॑यस्तस्मा॑त् ।
तस्मा॑त् तेषु॑ । तेषु॑ जुह॒ति । जुह॒त्यति॑हाय । अति॑हाय वषट् ।
अति॑हायेत्यति॑ – हाय॑ । वषट् करो॑ति । करो॑ति वि । वि हि ।
ह्येते॑ । 3 (50/61)

TS 6.3.1.4 - Kramam

ए॒ते सो॒मपी॑थेन । सो॒मपी॑थेना॒र्ध्यन्त॑ । सो॒मपी॑थेनेति॑ सोम-पी॒थेन॑ ।
आ॒र्ध्यन्त॑ दे॒वाः । दे॒वा वै । वै याः॑ । याः प्रा॒चीः । प्रा॒चीराहु॑तीः ।
आहु॑तीरजुहवुः । आहु॑तीरित्या-हु॒तीः । अजु॑हवुर् ये । ये पु॒रस्ता॑त् ।
पु॒रस्ता॑दसुराः । असु॒रा आ॑सन् । आ॑सन् तान् । ता॒स्ताभिः॑ ।

ताभिः प्र । प्राणुदन्त । अनुदन्त याः । याः प्रतीचीः । प्रतीचीर् ये ।
ये पश्चात् । पश्चादसुराः । असुरा आसन् । आसन् तान् ।
तास्ताभिः । ताभिरप । अपानुदन्त । अनुदन्त प्राचीः । प्राचीरन्याः ।
अन्या आहुतयः । आहुतयो हूयन्ते । आहुतय इत्या – हुतयः ।
हूयन्ते प्रत्यङ्ङ् । प्रत्यङ्ङासीनः । आसीनो धिष्ण्यान् । धिष्ण्यान्
व्याधारयति । व्याधारयति पश्चात् । व्याधारयतीति वि – आधारयति ।
पश्चाच् च । चैव । एव पुरस्तात् । पुरस्ताच् च । च यजमानः ।
यजमनो भ्रातृव्यान् । भ्रातृव्यान् प्र । प्रणुदते । नुदते तस्मात् ।
तस्मात् पराचीः । पराचीः प्रजाः । प्रजाः प्र । प्रजा इति प्र – जाः ।
प्र वीयन्ते । वीयन्ते प्रतीचीः । प्रतीचीर् जायन्ते । 4 (50/55)

TS 6.3.1.5 - Kramam

जायन्ते प्राणाः । प्राणा वै । प्राणा इति प्र – अनाः । वा एते ।
एते यत् । यद् धिष्ण्याः । धिष्ण्या यत् । यदध्वर्युः । अध्वर्युः
प्रत्यङ्ङ् । प्रत्यङ् धिष्ण्यान् । धिष्ण्यानतिसर्पेत् । अतिसर्पेत्
प्राणान् । अतिसर्पेदित्यति – सर्पेत् । प्राणान्थ् सम् । प्राणानिति
प्र – अनान् । सङ्कर्षेत् । कर्षेत् प्रमायुकः । प्रमायुकः स्यात् ।

तैत्तिरीय संहिता क्रम पाठे (TS 6.3)

प्र॒मा॒यु॒क॒ इति॑ प्र – मा॒यु॒कः । स्यान् ना॒भिः । ना॒भिर् वै । वा ए॒षा ।
ए॒षा य॒ज्ञस्य॑ । य॒ज्ञस्य॑ यत् । यद्धो॒ता । होतो॒र्ध्वः । ऊ॒र्ध्वः खलु॑ ।
खलु॑ वै । वै ना॒भ्यै । ना॒भ्यै प्रा॒णः । प्रा॒णोऽवाङ् । प्रा॒ण इति॑
प्र – अ॒नः । अ॒वाङ्पानः॑ । अ॒पानो॑ यत् । अ॒पान॑ इत्यप – अ॒नः ।
यद॒र्ध्व॒र्युः । अ॒र्ध्व॒र्यु प्र॒त्यङ्ङ् । प्र॒त्यङ् हो॒तारम् । हो॒तार॑मति॒सर्पेत्॑ ।
अति॒सर्पे॑द॒पाने॑ । अति॒सर्पे॑दित्यति – सर्पेत्॑ । अ॒पाने॑ प्रा॒णम् ।
अ॒पान॑ इत्यप – अ॒ने । प्रा॒णम् द॒ध्यात् । प्रा॒णमि॒ति प्र – अ॒नम् ।
द॒ध्यात् प्र॒मा॒यु॒कः । प्र॒मा॒यु॒कः स्यात् । प्र॒मा॒यु॒क॒ इति॑ प्र – मा॒यु॒कः ।
स्यान् । ना॒र्ध्व॒र्युः । अ॒र्ध्व॒र्यु॒रुप॑ । उप॑ गा॒येत् । गा॒येद् वा॒ग्वी॒र्यः॑ ।
वा॒ग्वी॒र्यो वै । वा॒ग्वी॒र्य इति॑ वाक् – वी॒र्यः॑ । वा अ॒र्ध्व॒र्युः ।
अ॒र्ध्व॒र्युर् यत् । यद॒र्ध्व॒र्युः । अ॒र्ध्व॒र्यु॒रुप॑गा॒येत् । उप॑गा॒येदु॒द्गा॒त्रे ।
उप॑गा॒येदित्यु॒प – गा॒येत् । उ॒द्गा॒त्रे वा॒चम् ।
उ॒द्गा॒त्र इत्यु॒त् – गा॒त्रे । 5 (50/63)

TS 6.3.1.6 - Kramam

वाच॑ सम् । सम् प्र । प्र य॑च्छेत् । य॑च्छेदु॒पदा॑सुका ।
उप॒दासु॑काऽस्य । उप॒दासु॑केत्युप – दा॒सुका । अ॒स्य वाक् ।
वा॒ख् स्यात् । स्याद् ब्र॒ह्मवा॑दिनः । ब्र॒ह्मवा॑दिनो वदन्ति । ब्र॒ह्मवा॑दिन
इति॑ ब्र॒ह्म-वा॑दिनः । वदन्ति॑ न । नास॑स्थिते । अस॑स्थिते सोमे॑ ।
अस॑स्थित इत्य॑सम्-स्थिते॑ । सोमे॑ऽदध्व॒र्युः । अ॒दध्व॒र्युः प्रत्य॑ङ् ।
प्रत्य॑ङ्ख् सदः । सदो॑ऽति । अती॑यात् । इ॒यादथ॑ । अथ॑ क॒था । क॒था
दाक्षि॑णानि । दाक्षि॑णानि हो॒तुम् । हो॒तुमे॑ति । ए॒ति या॑मः । या॒मो हि॑ ।
हि सः॑ । स तेषा॑म् । तेषा॑म् कस्मै॑ । कस्मा॑ अह॑ । अह॑ दे॒वाः ।
दे॒वा या॑मम् । या॑मम् वा॑ । वा॒ऽया॑मम् । अ॒या॑मम् वा॑ । वा॒ऽनु ।
अनु॑ ज्ञास्यन्ति । ज्ञा॒स्यन्ती॑ति । इत्यु॑त्तरेण । उ॒त्तरे॑णाग्नी॒ध्रम् ।
उ॒त्तरे॑णेत्युत् – तरे॑ण । आ॒ग्नी॒ध्रम् प॑रीत्य ।
आ॒ग्नी॒ध्रमि॑त्याग्नि – इ॒ध्रम् । प॑रीत्य जुहोति । प॑रीत्येति॑
परि – इत्य॑ । जुहोति॑ दाक्षि॑णानि । दाक्षि॑णानि न । न प्रा॒णान् ।
प्रा॒णान्थ् सम् । प्रा॒णानि॑ति प्र – अ॒नान् । सम् क॑र्षति ।
क॑र्षति नि । न्यन्ये॑ । अन्ये॑ धिष्णि॒याः । धिष्णि॒या उ॒प्यन्ते॑ ( ) ।

उ॒प्यन्ते॒ न । नान्ये॑ । अ॒न्ये॒ या॒न् । या॒न् नि॒वप॑ति । नि॒वप॑ति ते॒न ।
नि॒वप॑तीति॒ नि – व॑पति । ते॒न ता॒न् । ता॒न् प्री॑णाति । प्री॒णाति॒ या॒न् ।
या॒न् न । न नि॒वप॑ति । नि॒वप॑ति यत् । नि॒वप॑तीति॒ नि – व॑पति ।
यद॑नुदि॒शति॑ । अ॒नुदि॒शति॒ ते॒न । अ॒नुदि॒शतीत्य॑नु – दि॒शति॑ ।

ते॒न ता॒न् । तानि॑ति॒ ता॒न् ॥ 6 (64/74)

(स्तु॒ते – वि॒न्दते॑ – हि – वी॒यन्ते॑ प्र॒तीची॑ – रु॒द्ग्रा॒त्र – उ॒प्यन्ते॑ –
चतु॑र्द॒श च) (A1)

TS 6.3.2.1 - Kramam

सु॒वर्गा॒य वै । सु॒वर्गा॒येति॑ सु॒वः-गा॒य । वा ए॒तानि॑ । ए॒तानि॑ लो॒काय॑ ।
लो॒काय॑ हू॒यन्ते॑ । हू॒यन्ते॑ यत् । यद् वै॒सर्ज॑नानि । वै॒सर्ज॑नानि
॥
द्वा॒भ्याम् । द्वा॒भ्याम् गा॒र्हप॑त्ये । गा॒र्हप॑त्ये जुहोति । गा॒र्हप॑त्य
इति॑ गा॒र्ह – प॑त्ये । जुहोति॑ द्वि॒पात् । द्वि॒पाद् यज॑मानः ।
द्वि॒पादि॑ति॒ द्वि – पा॑त् । यज॑मानः प्र॒तिष्ठि॑त्यै । प्र॒तिष्ठि॑त्या आ॒ग्नी॒द्धे ।
प्र॒तिष्ठि॑त्या इति॑ प्र॒ति – स्थि॑त्यै । आ॒ग्नी॒द्धे जुहोति॑ । आ॒ग्नी॒द्ध
इत्या॑ग्नि – इ॒द्धे । जुहो॑त्यन्तरि॒क्षे । अ॒न्तरि॑क्ष ए॒व । ए॒वा ।
आ क्र॑मते । क्र॒मत आ॒हव॑नीये॑ । आ॒हव॑नीये॑ जुहोति॑ ।

आ॒ह॒व॒नी॒य॒ इ॒त्या॑ – ह॒व॒नी॒ये॑ । जु॒हो॒ति॒ सु॒व॒र्ग॒म् । सु॒व॒र्ग॒मे॒व ।
 सु॒व॒र्ग॒मि॒ति॒ सु॒वः॑ – ग॒म् । ए॒वैन॑म् । ए॒न॒म् लो॒क॒म् । लो॒क॒म् ग॒म॒य॒ति॒ ।
 ग॒म॒य॒ति॒ दे॒वान् । दे॒वान् वै । वै सु॒व॒र्ग॒म् । सु॒व॒र्ग॒म् लो॒क॒म् ।
 सु॒व॒र्ग॒मि॒ति॒ सु॒वः॑ – ग॒म् । लो॒क॒म् य॒तः॑ । य॒तो र॒क्षा॑ꣳसि ।
 र॒क्षाꣳस्य॑जि॒घाꣳसन् । अ॒जि॒घाꣳसन् ते॑ । ते सो॒मे॒न । सो॒मे॒न रा॒ज्ञा॑ ।
 रा॒ज्ञा र॒क्षाꣳसि । र॒क्षाꣳस्य॑प॒ह॒त्य॑ । अ॒प॒ह॒त्याप्नु॑म् ।
 अ॒प॒ह॒त्ये॒त्यप॑ – ह॒त्य॑ । अ॒प्नु॒मा॒त्मान॑म् । आ॒त्मान॑म् कृ॒त्वा ।
 कृ॒त्वा सु॒व॒र्ग॒म् । सु॒व॒र्ग॒म् लो॒क॒म् । सु॒व॒र्ग॒मि॒ति॒ सु॒वः॑ – ग॒म् ।
 लो॒क॒मा॒यन् । आ॒यन् र॒क्ष॑साम् । र॒क्ष॑साम॒नु॒प॒ला॒भा॒य॑ ।
 अ॒नु॒प॒ला॒भा॒या॒त्तः॑ । अ॒नु॒प॒ला॒भा॒ये॒त्यनु॑प – ला॒भा॒य॑ । आ॒त्तः सो॒मः॑ ।
 सो॒मो भ॑वति । भ॒व॒त्य॒थ॑ । अ॒थ वै॒स॒र्ज॒नानि॑ । 7 (50/61)

TS 6.3.2.2 - Kramam

वै॒स॒र्ज॒नानि॑ जु॒हो॒ति॒ । जु॒हो॒ति॒ र॒क्ष॑साम् । र॒क्ष॑साम॒प॒ह॒त्यै॑ । अ॒प॒ह॒त्यै॑
 त्व॒म् । अ॒प॒ह॒त्या॑ इ॒त्यप॑ – ह॒त्यै॑ । त्वꣳ सो॒म॑ । सो॒म त॒नू॒कृ॒द्भ्यः॑ ।
 त॒नू॒कृ॒द्भ्य॑ इति । त॒नू॒कृ॒द्भ्य॑ इति त॒नू॒कृ॒त् – भ्यः॑ । इ॒त्या॒ह॑ ।
 आ॒ह त॒नू॒कृ॒त् । त॒नू॒कृ॒द्धि॑ । त॒नू॒कृ॒दि॒ति॒ त॒नू॒ – कृ॒त् । ह्योषः॑ ।

तैत्तिरीय संहिता क्रम पाठे (TS 6.3)

ए॒ष द्वे॒षो॒भ्यः॑ । द्वे॒षो॒भ्यो॒ऽन्य॑कृ॒ते॒भ्यः॑ । द्वे॒षो॒भ्य इति॑ द्वे॒षः - भ्यः॑ ।
अ॒न्य॑कृ॒ते॒भ्य इति॑ । अ॒न्य॑कृ॒ते॒भ्य इत्य॑न्य - कृ॒ते॒भ्यः॑ । इत्या॑ह ।
आ॒हा॒न्य॑कृ॒तानि॑ । अ॒न्य॑कृ॒तानि॑ हि । अ॒न्य॑कृ॒ता॒नीत्य॑न्य - कृ॒तानि॑ ।
हि रक्षा॑ऽसि । रक्षा॑ऽस्युरु॑ । उ॒रु य॒न्ता । य॒न्ताऽसि॑ । अ॒सि व॒रूथ॑म् ।
व॒रूथ॑मि॒ति । इत्या॑ह । आ॒हो॒रु । उ॒रुणः॑ । न॒स्कृ॒धि । कृ॒धीति॑ ।
इति॑ वा॒व । वा॒वैत॑त् । ए॒तदा॑ह । आ॒ह जु॒षाणः॑ । जु॒षा॒णो अ॒प्तुः ।
अ॒प्तु॒राज्य॑स्य । आ॒ज्य॑स्य वे॒तु । वे॒त्विति॑ । इत्या॑ह । आ॒हा॒प्तुम् ।
अ॒प्तुमे॒व । ए॒व य॑ज॒मान॑म् । य॑ज॒मान॑म् कृ॒त्वा । कृ॒त्वा सु॒वर्ग॑म् ।
सु॒वर्ग॑म् लो॒कम् । सु॒वर्ग॑मि॒ति सु॒वः - ग॑म् । लो॒कम् ग॑मयति ।
ग॑मयति रक्ष॒साम् । रक्ष॒साम॑नु॒पला॑भाय । अ॒नु॒पला॑भाया ।
अ॒नु॒पला॑भायेत्य॒नुप॑ - ला॒भाय॑ । आ सो॒मम् । सो॒मम् द॑दते ।

द॒दत॑ आ । 8 (50/58)

TS 6.3.2.3 - Kramam

आ ग्रा॒व्.ण्णः॑ । ग्रा॒व्.ण्ण॑ आ । आ वा॒य॒व्या॑नि । वा॒य॒व्या॑न्या ।
आ द्रो॒ण॒क॒ल॒शम् । द्रो॒ण॒क॒ल॒श॒मुत् । द्रो॒ण॒क॒ल॒श॒मि॒ति
द्रो॒ण - क॒ल॒शम् । उत् प॒त्नी॑म् । प॒त्नी॑मा । आ न॑यन्ति । न॒य॒न्त्यनु॑ ।

अ॒न्व॒ना॒॒सि॒ । अ॒ना॒॒सि॒ प्र॒ । प्र॒ वर्त॑यन्ति । वर्त॑यन्ति यावत् ।
 याव॑दे॒व । ए॒वा॒स्य॑ । अ॒स्या॒स्ति॑ । अ॒स्ति॑ ते॒न । ते॒न॒ स॒ह । स॒ह
 सु॒व॒र्ग॒म् । सु॒व॒र्ग॒म् लो॒क॒म् । सु॒व॒र्ग॒मि॒ति॑ सु॒वः॑ – ग॒म् । लो॒क॒मे॒ति॑ ।
 ए॒ति॒ न॒य॒व॒त्या । न॒य॒व॒त्य॒र्चा । न॒य॒व॒त्ये॒ति॒ न॒य॑ – व॒त्या ।
 ऋ॒चाऽऽग्नी॒॑द्धे॒ । आ॒ग्नी॒॑द्धे॒ जु॒हो॒ति॑ । आ॒ग्नी॒॑द्ध इ॒त्या॒ग्नि॑ – इ॒द्धे॒ ।
 जु॒हो॒ति॒ सु॒व॒र्ग॒स्य॑ । सु॒व॒र्ग॒स्य॑ लो॒क॒स्य॑ । सु॒व॒र्ग॒स्ये॒ति॑ सु॒वः॑ – ग॒स्य॑ ।
 लो॒क॒स्या॒भिनी॑त्यै । अ॒भिनी॑त्यै ग्राव्.ण्णः । अ॒भिनी॑त्या
 इ॒त्य॒भि॒ – नी॒त्यै॑ । ग्राव्.ण्णो वा॒य॒व्या॒नि॑ । वा॒य॒व्या॒नि॑ द्रो॒ण॒क॒ल॒श॒म् ।
 द्रो॒ण॒क॒ल॒श॒मा॒ग्नी॒॑द्धे॒ । द्रो॒ण॒क॒ल॒श॒मि॒ति॑ द्रो॒ण॒ – क॒ल॒श॒म् ।
 आ॒ग्नी॒॑द्ध उ॒प॒ । आ॒ग्नी॒॑द्ध इ॒त्या॒ग्नि॑ – इ॒द्धे॒ । उ॒प॒ वा॒स॒य॒ति॑ ।
 वा॒स॒य॒ति॒ वि॒ । वि॒ हि॒ । ह्ये॒न॒म् । ए॒न॒म् तैः॑ । तैर् गृ॒ह्ण॑ते॒ । गृ॒ह्ण॑ते॒ यत् ।
 य॒थ् स॒ह । स॒हो॒प॒वा॒स॒ये॒त् । उ॒प॒वा॒स॒ये॒द॒पु॒वा॒ये॒त् ।
 उ॒प॒वा॒स॒ये॒दि॒त्यु॒प॒ – वा॒स॒ये॒त् । अ॒पु॒वा॒ये॒त् सौ॒म्या॑ । सौ॒म्य॒र्चा॑ ।
 ऋ॒चा॒ प्र॒ । प्र॒ पा॒द॒य॒ति॑ । पा॒द॒य॒ति॒ स्व॒या॑ । स्व॒यै॒व॑ ।
 ए॒वै॒न॒म् ॥ ९ (50/60)

TS 6.3.2.4 - Kramam

ए॒नम् दे॒वतया॑ । दे॒वतया॑ प्र । प्र पा॑दयति । पा॒दयत्यदि॑त्याः ।
 आदि॑त्याः सदः । सदो॑ऽसि । अ॒स्यदि॑त्याः । अदि॑त्याः सदः ।
 सद॒ आ । आ सी॑द । सी॒देति॑ । इत्या॑ह । आ॒ह यथा॑यजुः ।
 यथा॑यजुरे॒व । यथा॑यजुरि॒ति यथा॑-यजुः । ए॒वैतत् । ए॒तद् यज॑मानः ।
 यज॑मानो॒ वै । वा ए॒तस्य॑ । ए॒तस्य॑ पु॒रा । पु॒रा गो॒प्ता । गो॒प्ता भ॑वति ।
 भ॒वत्येषः॑ । ए॒ष वः । वो॒ दे॒व । दे॒व स॒वितः॑ । स॒वितः॑ सोमः । सोम॑
 इति॑ । इत्या॑ह । आ॒ह स॒वितृ॑प्रसूतः । स॒वितृ॑प्रसूत ए॒व । स॒वितृ॑प्रसूत
 इति॑ स॒वितृ॑ - प्र॒सूतः॑ । ए॒वैन॑म् । ए॒नम् दे॒वता॑भ्य । दे॒वता॑भ्यः सम् ।
 सम् प्र । प्र य॑च्छति । य॒च्छत्ये॑तत् । ए॒तत् त्वम् । त्वञ् सोम॑ ।
 सोम॑ दे॒वः । दे॒वो दे॒वान् । दे॒वानु॑प । उपा॑गाः । अ॒गा इति॑ । इत्या॑ह ।
 आ॒ह दे॒वः । दे॒वो हि । ह्येषः॑ । ए॒ष सन् । सन् दे॒वान् । 10 (50/51)

TS 6.3.2.5 - Kramam

दे॒वानु॑पैति । उपै॑तीदम् । उपै॑तीत्यु॒प - एति॑ । इ॒दम॑हम् । अ॒हम्
 म॒नुष्यः॑ । म॒नुष्यो॑ म॒नुष्यान् । म॒नुष्या॑निति । इत्या॑ह । आ॒ह म॒नुष्यः॑ ।
 म॒नुष्यो॑ हि । ह्येषः॑ । ए॒ष सन् । सन् म॒नुष्यान् । म॒नुष्या॑नुपैति ।

षष्ठ काण्डे – तृतीयः प्रश्नः (TS 6.3)

उ॒पै॒ति॒ यत् । उ॒पै॒ती॒त्यु॒प – ए॒ति॒ । य॒दे॒तत् । ए॒तद् य॒जुः । य॒जुर् न ।
न ब्रू॒यात् । ब्रू॒याद॒प्र॒जाः । अ॒प्र॒जा अ॒प॒शुः । अ॒प्र॒जा इ॒त्य॒प्र – जाः ।
अ॒प॒शुर् य॒ज॒मा॒नः । य॒ज॒म॒नः स्या॒त् । स्या॒थ् स॒ह । स॒ह प्र॒ज॒या॑ ।
प्र॒ज॒या स॒ह । प्र॒ज॒ये॒ति॒ प्र – ज॒या॑ । स॒ह रा॒यः । रा॒य॒स्पो॒षे॒ण ।
पो॒षे॒णे॒ति॒ । इ॒त्या॒ह । आ॒ह प्र॒ज॒या॑ । प्र॒ज॒यै॒व । प्र॒ज॒ये॒ति॒ प्र – ज॒या॑ ।
ए॒व प॒शु॒भिः । प॒शु॒भिः स॒ह । प॒शु॒भि॒रि॒ति॒ प॒शु – भिः । स॒हे॒मम् ।
इ॒मम् लो॒कम् । लो॒क॒मु॒पा॒व॒र्त॒ते । उ॒पा॒व॒र्त॒ते न॒मः । उ॒पा॒व॒र्त॒त
इ॒त्यु॒प – आ॒व॒र्त॒ते । न॒मो दे॒वे॒भ्यः । दे॒वे॒भ्य इ॒ति॒ । इ॒त्या॒ह ।
आ॒ह न॒म॒स्का॒रः । न॒म॒स्का॒रो हि॒ । न॒म॒स्का॒र इ॒ति॒ न॒मः – का॒रः ।
हि॒ दे॒वा॒ना॒म् । दे॒वा॒ना॒ं स्व॒धा । स्व॒धा पि॒तृ॒भ्यः । स्व॒धे॒ति॒ स्व॒धा ।
पि॒तृ॒भ्य इ॒ति॒ । पि॒तृ॒भ्य इ॒ति॒ पि॒तृ – भ्यः । इ॒त्या॒ह ।
आ॒ह स्व॒धा॒का॒रः । स्व॒धा॒का॒रो हि॒ । स्व॒धा॒का॒र इ॒ति॒ स्व॒धा – का॒रः ।
हि॒ पि॒तृ॒णा॒म् । 11 (50/61)

TS 6.3.2.6 - Kramam

पि॒तृ॒णा॒मि॒दम् । इ॒द॒म॒हम् । अ॒हम् निः । निर् व॒रु॒ण॒स्य॑ । व॒रु॒ण॒स्य॑
पा॒शा॒त् । पा॒शा॒दि॒ति॒ । इ॒त्या॒ह । आ॒ह व॒रु॒ण॒पा॒शा॒त् । व॒रु॒ण॒पा॒शा॒दे॒व ।

वरुणपाशादिति वरुण - पाशात् । ए॒व निः । निर् मु॒च्यते ।
मु॒च्यते॒ऽग्ने॑ । अ॒ग्ने॑ व्रतपते । व्रतपत आ॒त्मनः॑ । व्रतपत इति
व्रत - पते । आ॒त्मनः॑ पूर्वा॑ । पूर्वा॑ त॒नूः । त॒नूरा॒देया॑ । आ॒देयेति॑ ।
आ॒देयेत्या॑ - दे॒या । इत्याहुः॑ । आ॒हुः कः । को हि । हि तत् ।
तद् वेद॑ । वेद॑ यत् । यद् वसी॑यान् । वसी॑यान्त् स्वे । स्वे वशे॑ ।
वशे॑ भूते॑ । भूते॑ पुनः॑ । पुनर् वा । वा ददा॑ति । ददा॑ति न । न वा ।
वेति॑ । इति॑ ग्रावा॑णः । ग्रावा॑णो वै । वै सोम॑स्य । सोम॑स्य रा॒ज्ञः ।
रा॒ज्ञो मलि॑म्लुसे॒ना । मलि॑म्लुसे॒ना यः । मलि॑म्लुसे॒नेति॑
मलि॑म्लु - से॒ना । य ए॒वम् । ए॒वम् वि॒द्वान् । वि॒द्वान् ग्राव्.णः॑ ।
ग्राव्.ण आ॒ग्नी॑द्ध्रे । आ॒ग्नी॑द्ध उपवा॒सय॑ति । आ॒ग्नी॑द्ध
इत्याग्नि॑ - इ॒द्ध्रे । उपवा॒सय॑ति न । उपवा॒सय॑तीत्युप - वा॒सय॑ति ।
नैन॑म् । ए॒नम् मलि॑म्लुसे॒ना । मलि॑म्लुसे॒ना वि॒न्दति॑ ( ) ।
मलि॑म्लुसे॒नेति॑ मलि॑म्लु - से॒ना । वि॒न्दतीति॑ वि॒न्दति॑ ॥ 12 (50/57)
(अथ॑ - दद॑ते - स्वया॑ - सन्थ् - स्वधा॑कारो हि - वि॒न्दति॑)
(A2)

TS 6.3.3.1 - Kramam

वै॒ष्ण॒व्य॒र्चा । ऋ॒चा हु॒त्वा । हु॒त्वा यू॒पम् । यू॒प॒म॒च्छ॑ । अ॒च्छै॑ति ।
ए॒ति वै॒ष्ण॒वः । वै॒ष्ण॒वो वै । वै दे॒वत॑या । दे॒वत॑या यू॒पः ।
यू॒पः स्व॑या । स्व॒यै॒व । ए॒वैन॑म् । ए॒नम् दे॒वत॑या । दे॒वत॑याऽच्छ॑ ।
अ॒च्छै॑ति । ए॒त्यति॑ । अ॒त्यन्या॑न् । अ॒न्या॒न॒गा॒म् । अ॒गा॒म् न । नान्या॑न् ।
अ॒न्या॒नु॒प । उ॒पा॒गा॒म् । अ॒गा॒मि॒ति । इ॒त्या॒ह । आ॒हा॒ति । अ॒ति हि ।
ह्य॒न्या॑न् । अ॒न्या॒ने॒ति । ए॒ति न । नान्या॑न् । अ॒न्या॒नु॒पै॒ति । उ॒पै॒त्य॒र्वाक् ।
उ॒पै॒ती॒त्यु॒प – ए॒ति । अ॒र्वाक् त्वा॑ । त्वा॒ परैः॑ । परै॒रवि॑दम् । अ॒वि॒दम्
परः॑ । प॒रोऽव॑रैः । अ॒व॒रै॒रि॒ति । इ॒त्या॒ह । आ॒हा॒र्वाक् । अ॒र्वा॒ग्धि॑ ।
ह्ये॒नम् । ए॒नम् परैः॑ । परै॒र् वि॒न्दति॑ । वि॒न्दति॑ परः॑ । प॒रोऽव॑रैः ।
अ॒व॒रै॒स्तम् । तम् त्वा॑ । त्वा॒ जु॒षे । जु॒षे वै॒ष्ण॒वम् । 13 (50/51)

TS 6.3.3.2 - Kramam

वै॒ष्ण॒वम् दे॒वय॑ज्यायै॑ । दे॒वय॑ज्याया इति॑ । दे॒वय॑ज्याया इति॑
दे॒व – य॒ज्यायै॑ । इ॒त्या॒ह । आ॒ह दे॒वय॑ज्यायै॑ । दे॒वय॑ज्यायै॑ हि ।
दे॒वय॑ज्याया इति॑ दे॒व – य॒ज्यायै॑ । ह्ये॒नम् । ए॒नम् जु॒षते॑ ।
जु॒षते॑ दे॒वः । दे॒वस्त्वा॑ । त्वा॒ स॒वि॒ता । स॒वि॒ता म॒ध्वा॑ ।

तैत्तिरीय संहिता क्रम पाठे (TS 6.3)

म॒द॒ध्वा॒ऽन॒क्तु॒ । अ॒न॒क्त्वि॒ति॒ । इ॒त्या॒ह॒ । आ॒ह॒ ते॒ज॒सा॒ । ते॒ज॒सै॒व॒ ।
ए॒वैन॑म् । ए॒न॒म॒न॒क्ति॒ । अ॒न॒क्त्यो॑ष॒धे॒ । ओ॒ष॒धे॒ त्रा॒य॒स्व॒ । त्रा॒य॒स्वैन॑म् ।
ए॒न॒७ स्व॒धि॒ते॒ । स्व॒धि॒ते॒ मा॒ । स्व॒धि॒त॒ इति॑ स्व - धि॒ते॒ । मै॒न॑म् ।
ए॒न॒७ हि॒७सीः॑ । हि॒७सी॒रि॒ति॒ । इ॒त्या॒ह॒ । आ॒ह॒ व॒ज्रः॑ । व॒ज्रो॒ वै॒ ।
वै स्व॒धि॒तिः॑ । स्व॒धि॒तिः॑ शान्त्यै॑ । स्व॒धि॒ति॒रि॒ति॒ स्व - धि॒तिः॑ ।
शान्त्यै॑ स्व॒धि॒तेः॑ । स्व॒धि॒ते॒र् वृ॒क्ष॒स्य॑ । स्व॒धि॒ते॒रि॒ति॒ स्व - धि॒तेः॑ ।
वृ॒क्ष॒स्य॑ बि॒भ्य॒तः॑ । बि॒भ्य॒तः॑ प्र॒थ॒मे॒न॑ । प्र॒थ॒मे॒न॑ श॒क॒ले॒न॑ । श॒क॒ले॒न॑
स॒ह॒ । स॒ह॒ ते॒जः॑ । ते॒जः॑ प॒रा॒ । प॒रा॒ प॒त॒ति॒ । प॒त॒ति॒ यः॑ । यः॑ प्र॒थ॒मः॑ ।
प्र॒थ॒मः॑ श॒क॒लः॑ । श॒क॒लः॑ प॒रा॒प॒ते॒त् । प॒रा॒प॒ते॒त् तम्॑ । प॒रा॒प॒ते॒दि॒ति॒
प॒रा - प॒ते॒त् । त॒म॒पि॑ । अ॒प्या॒ । आ॒ ह॒रे॒त् । ह॒रे॒त् स॒ते॒ज॒सम्॑ ।
स॒ते॒ज॒स॒मे॒व॑ । स॒ते॒ज॒स॒मि॒ति॒ स - ते॒ज॒सम्॑ । 14 (50/57)

TS 6.3.3.3 - Kramam

ए॒वैन॑म् । ए॒न॒मा॒ । आ॒ ह॒र॒ति॒ । ह॒र॒ती॒मे॒ । इ॒मे॒ वै॒ । वै॒ लो॒काः॑ ।
लो॒का॒ यू॒पा॒त् । यू॒पा॒त् प्र॒य॒तः॑ । प्र॒य॒तो॒ बि॒भ्य॒ति॒ । प्र॒य॒त॒ इति॑
प्र - य॒तः॑ । बि॒भ्य॒ति॒ दि॒वम्॑ । दि॒व॒म॒ग्रे॒ण॑ । अ॒ग्रे॒ण॑ मा॒ । मा॒ ले॒खीः॑ ।
ले॒खी॒र॒न्त॒रि॒क्षम्॑ । अ॒न्त॒रि॒क्षम्॑ म॒द॒ध्ये॒न॑ । म॒द॒ध्ये॒न॑ मा॒ । मा॒ हि॒७सीः॑ ।

हि॒सी॒रिति॑ । इ॒त्याह॑ । आ॒है॒भ्यः । ए॒भ्य ए॒व । ए॒वैन॑म् । ए॒नम्
लो॒के॒भ्यः । लो॒के॒भ्यः श॑मयति । श॑मयति वनस्पते । वनस्पते
श॒तवल्॑.शः । श॒तवल्॑.शो वि । श॒तवल्॑.श इति श॒त – वल्॑.शः ।
वि रो॒ह । रो॒हेति॑ । इ॒त्याव्रश्च॑ने । आ॒व्रश्च॑ने जुहोति । आ॒व्रश्च॑न
इ॒त्या – व्रश्च॑ने । जुहोति॑ तस्मात् । तस्मा॑दाव्रश्चनात् । आ॒व्रश्च॑नाद्
वृ॒क्षाणा॑म् । आ॒व्रश्च॑नादित्या – व्रश्च॑नात् । वृ॒क्षाणा॑म् भूया॑ऽसः ।
भूया॑ऽस उ॒त् । उ॒त् तिष्ठ॑न्ति । तिष्ठ॑न्ति स॒हस्र॑वल्.शः ।
स॒हस्र॑वल्.शा वि । स॒हस्र॑वल्.शा इति स॒हस्र॑ – वल्.शः ।
वि व॒यम् । व॒यः रु॒हेम॑ । रु॒हेमे॑ति । इ॒त्याह॑ । आ॒हाशि॑षम् ।
आ॒शि॒षमे॑व । आ॒शि॒षमित्या॑ – शि॒षम् । ए॒वैता॑म् । ए॒तामा॑ ।
आ॒ शा॒स्ते । शा॒स्तेऽन॑क्षसङ्गम् । अ॒नक्ष॑सङ्गम् वृ॒श्चेत् ।
अ॒नक्ष॑सङ्गमित्य॒नक्ष॑ – स॒ङ्गम् । 15 (50/57)

TS 6.3.3.4 - Kramam

वृ॒श्चेद् य॑त् । य॒दक्ष॑सङ्गम् । अ॒क्षस॑ङ्गम् वृ॒श्चेत् ।
अ॒क्षस॑ङ्गमित्य॒क्ष-स॑ङ्गम् । वृ॒श्चेद॑ध॒र्षम् । अ॒ध॒र्षम् य॑जमानस्य ।
अ॒ध॒र्षमित्य॑धः-॒र्षम् । य॑जमानस्य प्र॒मायु॑कम् । प्र॒मायु॑कऽ स्यात् ।

प्र॒मा॒यु॒क॒मि॒ति॒ प्र - मा॒यु॒क॒म् । स्या॒द् यम् । यम् का॒मये॑त ।
 का॒मये॑ताप्रतिष्ठितः । अ॒प्रतिष्ठि॑तः स्यात् । अ॒प्रतिष्ठि॑त
 इत्य॒प्रति - स्थि॒तः । स्या॒दि॒ति॒ । इत्या॒रो॒हम् । आ॒रो॒हम् तस्मै॑ ॥
 आ॒रो॒हमि॒त्या - रो॒हम् । तस्मै॑ वृ॒श्चेत् । वृ॒श्चे॒देषः॑ । ए॒ष वै ।
 वै वन॒स्पती॑नाम् । वन॒स्पती॑नामप्रतिष्ठितः । अ॒प्रतिष्ठि॑तोऽप्रतिष्ठितः ।
 अ॒प्रतिष्ठि॑त इत्य॒प्रति - स्थि॒तः । अ॒प्रतिष्ठि॑त ए॒व । अ॒प्रतिष्ठि॑त
 इत्य॒प्रति - स्थि॒तः । ए॒व भ॒वति॑ । भ॒वति॑ यम् । यम् का॒मये॑त ।
 का॒मये॑ताप॒शुः । अ॒प॒शुः स्या॒त् । स्या॒दि॒ति॒ । इत्य॒पर्ण॑म् ।
 अ॒पर्ण॑म् तस्मै॑ ॥ तस्मै॑ शु॒ष्काग्र॑म् । शु॒ष्काग्र॑म् वृ॒श्चेत् । शु॒ष्काग्र॑मि॒ति॒
 शु॒ष्क - अ॒ग्रम् । वृ॒श्चे॒देषः॑ । ए॒ष वै । वै वन॒स्पती॑नाम् ।
 वन॒स्पती॑नामप॒शव्यः॑ । अ॒प॒शव्योऽप॒शुः । अ॒प॒शु॒रे॒व । ए॒व भ॒वति॑ ।
 भ॒वति॑ यम् । यम् का॒मये॑त । का॒मये॑त प॒शु॒मान् । प॒शु॒मान्त् स्या॒त् ॥
 प॒शु॒मानि॑ति प॒शु - मान् । स्या॒दि॒ति॒ । इति॑ बहु॒पर्ण॑म् ।
 बहु॒पर्ण॑म् तस्मै॑ ॥ बहु॒पर्ण॑मि॒ति॒ बहु - पर्ण॑म् । तस्मै॑ बहु॒शा॒खम् ।

ब॒हु॒शा॒खम् वृ॑श्चेत् । ब॒हु॒शा॒खमि॑ति बहु – शा॒खम् । वृ॑श्चे॒देषः॑ ।

ए॒ष वै । वै वन॑स्पतीनाम् । 16 (50/61)

TS 6.3.3.5 - Kramam

वन॑स्पतीनाम् प॒श॒व्यः । प॒श॒व्यः प॒शु॒मान् । प॒शु॒माने॑व । प॒शु॒मानि॑ति
प॒शु – मान् । ए॒व भ॑वति । भ॒वति॑ प्र॒ति॒ष्ठि॒तम् । प्र॒ति॒ष्ठि॒तम् वृ॑श्चेत् ।
प्र॒ति॒ष्ठि॒तमि॑ति प्र॒ति – स्थि॑तम् । वृ॑श्चेत् प्र॒ति॒ष्ठा॒काम॑स्य ।

प्र॒ति॒ष्ठा॒काम॑स्यैषः । प्र॒ति॒ष्ठा॒काम॑स्येति प्र॒ति॒ष्ठा – काम॑स्य । ए॒ष वै ।
वै वन॑स्पतीनाम् । वन॑स्पतीनाम् प्र॒ति॒ष्ठि॒तः । प्र॒ति॒ष्ठि॒तो यः । प्र॒ति॒ष्ठि॒त
इति॑ प्र॒ति – स्थि॑तः । यः स॒मे । स॒मे भू॑म्यै ॥ भू॑म्यै स्वात् । स्वाद्
यो॒नेः । यो॒ने रू॒ढः । रू॒ढः प्र॒ति । प्र॒त्ये॒व । ए॒व ति॑ष्ठति । ति॒ष्ठति॑ यः ।
यः प्र॒त्यङ् । प्र॒त्यङ् दु॒प॒न॒तः । उ॒प॒न॒त॒स्तम् । उ॒प॒न॒त इत्यु॑प – न॒तः ।
तम् वृ॑श्चेत् । वृ॑श्चे॒त्सः । स हि । हि मे॑धम् । मे॒धम॑भि । अ॒भ्यु॒प॒न॒तः ।
उ॒प॒न॒तः पञ्चा॑रन्निम् । उ॒प॒न॒त इत्यु॑प – न॒तः । पञ्चा॑रन्निम् तस्मै ॥
पञ्चा॑रन्निमि॒ति पञ्च॑ – अ॒रन्नि॑म् । तस्मै॑ वृ॑श्चेत् । वृ॑श्चेद् यम् ।
यम् का॒मये॑त । का॒मये॑तोप । उ॒पै॒नम् । ए॒नमु॑त्तरः । उ॒त्तरो॑ य॒ज्ञः ।

उत्तर॑ इत्युत् - तरः॑ । य॒ज्ञो न॑मेत् । न॒मेदि॑ति । इति॑ पञ्चाक्षरा॑ ।
 पञ्चाक्षरा॑ प॒ङ्क्तिः॑ । पञ्चाक्षरे॑ति पञ्च-अक्षरा॑ । प॒ङ्क्तिः॑ पाङ्क्तः॑ ।
 पाङ्क्तो॑ य॒ज्ञः । य॒ज्ञ उप॑ । उपै॑नम् । ए॒नमु॑त्तरः । उत्तरो॑ य॒ज्ञः ।
 उत्तर॑ इत्युत् - तरः॑ । य॒ज्ञो न॑मति । 17 (50/60)

TS 6.3.3.6 - Kramam

न॒मति॑ षड॑रन्निम् । षड॑रन्निम् प्रति॑ष्ठाकामस्य । षड॑रन्निमि॒ति
 षट् - अ॒रन्निम् । प्रति॑ष्ठाकामस्य षट् । प्रति॑ष्ठाकामस्येति॑
 प्रति॑ष्ठा - कामस्य । षड् वै । वा ऋ॒तवः॑ । ऋ॒तव॑ ऋ॒तुषु॑ । ऋ॒तुष्वे॒व ।
 ए॒व प्रति॑ । प्रति॑ तिष्ठति । तिष्ठति॑ स॒प्तार॑न्निम् । स॒प्तार॑न्निम्
 प॒शुकाम॑स्य । स॒प्तार॑न्निमि॒ति स॒प्त - अ॒रन्निम् । प॒शुकाम॑स्य
 स॒प्तप॑दा । प॒शुकाम॑स्येति॑ प॒शु - काम॑स्य । स॒प्तप॑दा शक्व॑री ।
 स॒प्तप॑देति॑ स॒प्त - प॑दा । शक्व॑री प॒शवः॑ । प॒शवः॑ शक्व॑री ।
 शक्व॑री प॒शून् । प॒शून् ए॒वाव॑ । अ॒व रु॒न्धे । रु॒न्धे न॑वारन्निम् ।
 न॑वारन्निम् तेज॑स्कामस्य । न॑वारन्निमि॒ति न॑व - अ॒रन्निम् ।
 तेज॑स्कामस्य त्रि॒वृता॑ । तेज॑स्कामस्येति॑ तेजः॑ - काम॑स्य ।
 त्रि॒वृता॑ स्तो॒मेन॑ । त्रि॒वृते॑ति॑ त्रि - वृ॒ता । स्तो॒मेन॑ स॒म्मितम्॑ ।

स॒मि॒तम् ते॒जः । स॒मि॒तमि॒ति॒ सम् – मि॒तम् । ते॒जस्त्रि॒वृत् ।
 त्रि॒वृत् ते॒जस्वी । त्रि॒वृदि॒ति॒ त्रि – वृत् । ते॒जस्व्ये॒व । ए॒व भ॒वति॒ ।
 भ॒वत्ये॒काद॒शार॒णिम् । ए॒काद॒शार॒णिमि॒न्द्रि॒यका॒मस्य॒ ।
 ए॒काद॒शार॒णिमि॒त्ये॒का॒श – अ॒र॒णिम् । इ॒न्द्रि॒यका॒मस्यै॒काद॒शाक्ष॒रा ।
 इ॒न्द्रि॒यका॒मस्ये॒ती॒न्द्रि॒य – का॒मस्य॒ । ए॒काद॒शाक्ष॒रा त्रि॒ष्टुक् ।
 ए॒काद॒शाक्ष॒रेत्ये॒काद॒श – अ॒क्ष॒रा । त्रि॒ष्टुगि॒न्द्रि॒यम् । इ॒न्द्रि॒यम् त्रि॒ष्टुक् ।
 त्रि॒ष्टुगि॒न्द्रि॒यावी॒ । इ॒न्द्रि॒याव्ये॒व । ए॒व भ॒वति॒ । भ॒वति॒ पञ्च॒द॒शार॒णिम् ।
 पञ्च॒द॒शार॒णिम् भ्रातृ॒व्यव॒तः । पञ्च॒द॒शार॒णिमि॒ति॒
 पञ्च॒द॒श – अ॒र॒णिम् । भ्रातृ॒व्यव॒तः पञ्च॒द॒शः । भ्रातृ॒व्यव॒त इति॒
 भ्रातृ॒व्य – व॒तः । पञ्च॒द॒शो व॒ज्रः । पञ्च॒द॒श इति॒ पञ्च – द॒शः ।
 व॒ज्रो भ्रातृ॒व्याभि॒भूत्यै॒ । भ्रातृ॒व्याभि॒भूत्यै॒ स॒प्तद॒शार॒णिम् ।
 भ्रातृ॒व्याभि॒भूत्या॒ इति॒ भ्रातृ॒व्य – अ॒भि॒भूत्यै॒ । स॒प्तद॒शार॒णिम्
 प्र॒जाका॒मस्य॒ । स॒प्तद॒शार॒णिमि॒ति॒ स॒प्तद॒श – अ॒र॒णिम् ।
 प्र॒जाका॒मस्य॒ स॒प्तद॒शः । प्र॒जाका॒मस्ये॒ति॒ प्र॒जा – का॒मस्य॒ ।
 स॒प्तद॒शः प्र॒जाप॒तिः । स॒प्तद॒श इति॒ स॒प्त – द॒शः ।

प्र॒जाप॑तिः प्र॒जाप॑तेः । प्र॒जाप॑तिरिति प्र॒जा – प॒तिः ।
 प्र॒जाप॑तेराप्त्यै ( ) । प्र॒जाप॑तेरिति प्र॒जा – प॒ते ।
 आप्त्या॒ एक॑वि॒ंशत्य॑रन्निम् । एक॑वि॒ंशत्य॑रन्निम् प्रति॒ष्ठाका॑मस्य ।
 एक॑वि॒ंशत्य॑रन्निमित्येक॑वि॒ंशति॑ – अर॒न्निम् ।
 प्रति॒ष्ठाका॑मस्यैक॑वि॒ंशः । प्रति॒ष्ठाका॑मस्येति प्रति॒ष्ठा – का॒मस्य॑ ।
 एक॑वि॒ंशः स्तो॑मानाम् । एक॑वि॒ंश इत्ये॑क – वि॒ंशः । स्तो॑मानाम्
 प्रति॒ष्ठा । प्रति॒ष्ठा प्रति॑ष्ठित्यै । प्रति॒ष्ठेति॑ प्रति – स्था । प्रति॑ष्ठित्या
 अ॒ष्टाश्रिः॑ । प्रति॑ष्ठित्या इति॒ प्रति – स्थि॑त्यै । अ॒ष्टाश्रि॑र् भवति ।
 अ॒ष्टाश्रि॑रित्य॒ष्टा – अ॒श्रिः । भव॑त्य॒ष्टाक्ष॑रा । अ॒ष्टाक्ष॑रा गाय॒त्री ।
 अ॒ष्टाक्ष॑रेत्य॒ष्टा – अ॒क्षरा॑ । गाय॒त्री तेजः॑ । तेजो॑ गाय॒त्री । गाय॒त्री
 गाय॒त्री । गाय॒त्री य॒ज्ञमु॒खम् । य॒ज्ञमु॒खम् तेज॑सा । य॒ज्ञमु॒खमि॑ति
 य॒ज्ञ-मु॒खम् । तेज॑सैव । ए॒व गाय॑त्रिया । गाय॑त्रिया य॒ज्ञमु॒खेन॑ ।
 य॒ज्ञमु॒खेन॑ सम्मि॑तः । य॒ज्ञमु॒खेने॑ति य॒ज्ञ – मु॒खेन॑ ।
 सम्मि॑त इति॒ सम् – मि॑तः ॥ 18 (69/100)

(जुषे – सतेजस – मनक्षसङ्गम् – बहुशाखम् वृश्चदेष वै –
यज्ञ उपैनमुत्तरो यज्ञ – आप्त्या – एकान्नविशतिश्च) (A3)

TS 6.3.4.1 - Kramam

पृथिव्यै॑ त्वा॑ । त्वा॑ऽन्तरिक्षाय॑ । अन्तरिक्षाय॑ त्वा॑ । त्वा॑ दिवे॑ ।
दिवे॑ त्वा॑ । त्वेति॑ । इत्याह॑ । आ॒है॒भ्यः॑ । ए॒भ्य ए॒व । ए॒वैन॑म् ।
ए॒नम् लो॒के॒भ्यः॑ । लो॒के॒भ्यः॑ प्र । प्रोक्ष॑ति । उ॒क्षति॑ पराञ्च॑म् ।
पराञ्च॑म् प्र । प्रोक्ष॑ति । उ॒क्षति॑ पराङ् । पराङि॑ड्व । इ॒व हि॑ ।
हि सु॒वर्गः॑ । सु॒वर्गो॑ लो॒कः । सु॒वर्ग इति॑ सु॒वः – गः॑ । लो॒कः
क्रू॒रम् । क्रू॒रमि॑व । इ॒व वै । वा ए॒तत् । ए॒तत् करो॑ति । करो॑ति यत् ।
यत् ख॑नति । ख॑नत्यपः । अ॒पोऽव॑ । अ॒व न॑यति । न॒यति॑ शान्त्यै॑ ।
शान्त्यै॑ य॒वम॑तीः । य॒वम॑तीर॒व । य॒वम॑तीरिति॑ य॒व – म॑तीः ।
अ॒व न॑यति । न॒यत्यूर्क॑ । ऊ॒र्ग वै । वै य॒वः । य॒वो य॑जमानेन ।
य॑जमानेन॒ यूपः॑ । यूपः॑ स॒म्मितः॑ । स॒म्मितो॑ या॒वान् । स॒म्मित इति॑
स॒म् – मि॒तः । या॒वाने॑व । ए॒व य॑जमानः । य॑जमान॒स्ताव॑तीम् ।
ता॒वती॑मे॒व । ए॒वास्मि॑न् । अ॒स्मिन्नूर्ज॑म् । ऊ॒र्जम् द॑धाति ।
द॒धाति॑ पि॒तृणा॑म् । 19 (50/53)

TS 6.3.4.2 - Kramam

पितृ॑णा॒ स॒दनम् । स॒दनम॑सि । अ॒सीति॑ । इति॑ ब॒रु॒हिः । ब॒रु॒हिर॑व ।
 अ॒व स्तृ॑णाति । स्तृ॑णाति॒ पितृ॑दे॒वत्यम् । पितृ॑दे॒वत्यं॑ हि ।
 पितृ॑दे॒वत्यमि॑ति॒ पितृ॑-दे॒वत्यम् । ह्येतत् । ए॒तद् यत् । यन् नि॒खातम् ।
 नि॒खातम् यँ॑त् । नि॒खातमि॑ति॒ नि - खा॒तम् । यद् ब॒रु॒हिः ।
 ब॒रु॒हिर॑न॒वस्तीर्य॑ । अ॒न॒वस्तीर्य॑ मि॒नुया॑त् । अ॒न॒वस्तीर्ये॑त्य॒न॒व-स्तीर्य॑ ।
 मि॒नुया॑त् पितृ॑दे॒वत्यः । पितृ॑दे॒वत्यो॑ नि॒खातः । पितृ॑दे॒वत्य इति॑
 पितृ॑ - दे॒वत्यः । नि॒खातः स्या॑त् । नि॒खात इति॑ नि - खा॒तः ।
 स्या॑द् ब॒रु॒हिः । ब॒रु॒हिर॑व॒स्तीर्य॑ । अ॒वस्तीर्य॑ मि॒नोति॑ ।
 अ॒वस्तीर्ये॑त्य॒व - स्तीर्य॑ । मि॒नोत्य॑स्याम् । अ॒स्यामे॒व । ए॒वैनम्॑ ।
 ए॒नम् मि॒नोति॑ । मि॒नोति॑ यू॒पश॑क॒लम् । यू॒पश॑क॒लम॑व ।
 यू॒पश॑क॒लमि॑ति॒ यू॒प - श॑क॒लम् । अ॒वा॒स्यति॑ । अ॒स्यति॑ स॒तेज॑सम् ।
 स॒तेज॑समे॒व । स॒तेज॑समि॒ति स - ते॒ज॒सम् । ए॒वैनम्॑ । ए॒नम्
 मि॒नोति॑ । मि॒नोति॑ दे॒वः । दे॒वस्त्वा॑ । त्वा स॒विता॑ । स॒विता॑ म॒द्ध्वा ।
 म॒द्ध्वाऽन॑क्तु । अ॒न॒क्त्विति॑ । इत्या॑ह । आ॒ह ते॒ज॒सा । ते॒ज॒सैव॑ ।
 ए॒वैनम्॑ । ए॒नम॑न॒क्ति । अ॒न॒क्ति सु॒पिप्प॒लाभ्यः॑ । सु॒पिप्प॒लाभ्य॑स्त्वा ।

सु॒पि॒प्प॒ला॒भ्य॒ इति॑ सु॒-पि॒प्प॒ला॒भ्यः॑ । त्वौष॑धी॒भ्यः॑ । ओष॑दि॒भ्य इति॑ ।
ओष॑धी॒भ्य इत्योष॑धि - भ्यः॑ । इति॑ च॒षाल॑म् । च॒षाल॑म् प्रति॑ ।
प्रति॑ मुञ्चति॑ । 20 (50/60)

TS 6.3.4.3 - Kramam

मुञ्चति॑ तस्मात् । तस्माच्छीर्ष॑तः । शीर्ष॑त ओष॑धयः । ओष॑धयः
फल॑म् । फल॑म् गृह्णन्ति॑ । गृह्ण॑न्त्यन॒क्ति॑ । अन॒क्ति॑ तेजः॑ । तेजो॑ वै ।
वा आज्य॑म् । आज्य॑म् यज॑मानेन । यज॑मानेनाग्नि॒ष्ठा ।
अग्नि॑ष्ठाऽश्रिः॑ । अग्नि॑ष्ठेत्यग्नि - स्था । अश्रिः॑ सम्मि॒ता । सम्मि॒ता
यत् । सम्मि॒तेति॑ सम् - मि॒ता । यदग्नि॑ष्ठाम् । अग्नि॑ष्ठामश्रि॒म् ।
अग्नि॑ष्ठामित्यग्नि - स्था॒म् । अश्रि॑मन॒क्ति॑ । अन॒क्ति॑ यज॑मानम् ।
यज॑मानमे॒व । ए॒व तेज॑सा । तेज॑साऽन॒क्ति॑ । अन॒क्त्या॒न्तम् ।
आन्त॑मन्त॒क्ति॑ । आन्त॑मित्या - अन्त॑म् । अन॒क्त्या॒न्तम् । आन्त॑मे॒व ।
आन्त॑मित्या - अन्त॑म् । ए॒व यज॑मानम् । यज॑मानम् तेज॑सा ।
तेज॑साऽन॒क्ति॑ । अन॒क्ति॑ सर्व॑तः । सर्व॑तः परि॑ । परि॑ मृशति॑ ।
मृश॑त्यपरि॒वर्ग॑म् । अपरि॒वर्ग॑मे॒व । अपरि॒वर्ग॑मित्यपरि - वर्ग॑म् ।
ए॒वास्मिन् । अ॒स्मिन् तेजः॑ । तेजो॑ दधाति॑ । दधा॑त्युत् । उद् दि॒वम् ।

दिव॑ स्त॒भान॑ । स्त॒भाना॑ । आ॒न्तरि॑क्षम् । अ॒न्तरि॑क्षम् पृ॒ण ।
 पृ॒णेति॑ । इत्या॑ह । आ॒हैषाम् । ए॒षाम् लो॒कानाम्॑ । लो॒कानाम्
 वि॒धृत्यै॑ । वि॒धृत्यै॑ वैष्ण॒व्या । वि॒धृत्या॑ इति॒ वि - धृत्यै॑ । वैष्ण॒व्यर्चा॑ ।
 ऋ॒चा क॒ल्पय॑ति । 21 (50/57)

TS 6.3.4.4 - Kramam

क॒ल्पय॑ति वैष्ण॒वः । वैष्ण॒वो वै । वै दे॒वत॑या । दे॒वत॑या यू॒पः ।
 यू॒पः स्व॑या । स्वयै॒व । ए॒वैन॑म् । ए॒नम् दे॒वत॑या । दे॒वत॑या क॒ल्पय॑ति ।
 क॒ल्पय॑ति द्वा॒भ्याम् । द्वा॒भ्याम् क॒ल्पय॑ति । क॒ल्पय॑ति द्वि॒पात् । द्वि॒पाद्
 यज॑मानः । द्वि॒पादि॑ति द्वि - पात् । यज॑मानः प्र॒तिष्ठि॑त्यै । प्र॒तिष्ठि॑त्यै
 यम् । प्र॒तिष्ठि॑त्या इति॒ प्रति॑ - स्थि॒त्यै । यम् का॒मये॑त् । का॒मये॑त्
 ते॒जसा॑ । ते॒जसै॑नम् । ए॒नम् दे॒वता॑भिः । दे॒वता॑भिरिन्द्रि॒येण॑ । इन्द्रि॒येण॑
 वि । व्य॒र्द्धये॑यम् । अ॒र्द्धये॑यमि॒ति । इत्य॑ग्नि॒ष्ठाम् । अ॒ग्नि॒ष्ठाम् तस्य॑ ।
 अ॒ग्नि॒ष्ठामि॒त्यग्नि॑ - स्था॒म् । तस्या॑श्रि॒म् । अ॒श्रि॒माह॑वनी॒यात् ।
 आ॒हव॑नी॒यादि॒त्थम् । आ॒हव॑नी॒यादि॒त्या - ह॑वनी॒यात् । इ॒त्थम् वा॑ ।
 वे॒त्थम् । इ॒त्थम् वा॑ । वा॒ति । अ॒ति ना॑वयेत् । ना॒वये॑त् ते॒जसा॑ ।

तेज॑सै॒व । ए॒वैन॑म् । ए॒नम् दे॒वता॑भिः । दे॒वता॑भिरिन्द्रि॒येण॑ । इन्द्रि॒येण॑
वि । व्य॑र्द्धयति । अ॒र्द्धय॑ति यम् । यम् का॒मये॑त । का॒मये॑त तेज॑सा ।
तेज॑सैनम् । ए॒नम् दे॒वता॑भिः । दे॒वता॑भिरिन्द्रि॒येण॑ । इन्द्रि॒येण॑ सम् ।
सम॑र्द्धयेयम् । अ॒र्द्धये॑यमिति । इत्य॑ग्नि॒ष्ठाम् । 22 (50/54)

TS 6.3.4.5 - Kramam

अ॒ग्नि॒ष्ठाम् तस्य॑ । अ॒ग्नि॒ष्ठामि॒त्यग्नि॑ – स्था॒म् । तस्या॑श्चि॒म् ।
अ॒श्चि॒माह॑वनी॒येन॑ । आ॒हव॑नी॒येन॑ सम् । आ॒हव॑नी॒येने॒त्या-ह॑वनी॒येन॑ ।
सम् मि॒नुया॑त् । मि॒नुया॑त् तेज॑सा । तेज॑सै॒व । ए॒वैन॑म् । ए॒नम्
दे॒वता॑भिः । दे॒वता॑भिरिन्द्रि॒येण॑ । इन्द्रि॒येण॑ सम् । सम॑र्द्धयति ।
अ॒र्द्धय॑ति ब्र॒ह्मव॑नि॒म् । ब्र॒ह्मव॑नि॒म् त्वा । ब्र॒ह्मव॑नि॒मिति॑ ब्र॒ह्म – व॑नि॒म् ।
त्वा क्ष॒त्रव॑नि॒म् । क्ष॒त्रव॑नि॒मिति॑ । क्ष॒त्रव॑नि॒मिति॑ क्ष॒त्र – व॑नि॒म् ।
इत्या॑ह । आ॒ह य॒थाय॑जुः । य॒थाय॑जु॒रेव॑ । य॒थाय॑जु॒रिति॑ य॒था-य॑जुः ।
ए॒वैत॑त् । ए॒तत् परि॑ । परि॑ व्य॒यति॑ । व्य॒यत्यूर्क॑ । ऊ॒र्ग वै । वै र॑श॒ना ।
र॑श॒ना य॑ज॒माने॑न । य॑ज॒माने॑न॒ यूपः॑ । यूपः॑ स॒म्मितः॑ । स॒म्मितो॑
य॑ज॒मान॑म् । स॒म्मित॑ इति॒ सम् – मि॒तः । य॑ज॒मान॑मे॒व । ए॒वोर्जा॑ ।
ऊ॒र्जा सम् । सम॑र्द्धयति । अ॒र्द्धय॑ति ना॒भिद॑ध्ने । ना॒भिद॑ध्ने परि॑ ।

ना॒भि॒द॒घ्न॒ इति॑ ना॒भि - द॒घ्ने॑ । परि॑ व्य॒यति॑ । व्य॒यति॑ ना॒भि॒द॒घ्ने॑ ।
 ना॒भि॒द॒घ्न॒ ए॒व । ना॒भि॒द॒घ्न॒ इति॑ ना॒भि - द॒घ्ने॑ । ए॒वास्मै॑ ॥
 अ॒स्मा ऊ॒र्जम्॑ ॥ ऊ॒र्जम्॑ द॒धाति॑ । द॒धाति॑ तस्मात् ॥ तस्मान्
 ना॒भि॒द॒घ्ने॑ । ना॒भि॒द॒घ्न॒ ऊ॒र्जा॑ । ना॒भि॒द॒घ्न॒ इति॑ ना॒भि - द॒घ्ने॑ । ऊ॒र्जा
 भु॒ञ्जते॑ । भु॒ञ्जते॑ यम् । यम् का॒मये॑त । का॒मये॑तो॒र्जा॑ । ऊ॒र्जेन॑म् ।

ए॒नम् वि॑ । 23 (50/59)

TS 6.3.4.6 - Kramam

व्य॒र्द्धये॑यम् । अ॒र्द्धये॑यमि॒ति॑ । इ॒त्यू॒र्ध्वाम्॑ । ऊ॒र्ध्वाम्॑ वा ॥
 वा तस्य॑ । तस्या॑वा॒चीम्॑ । अ॒वा॒चीम्॑ वा । वाऽव॑ । अ॒वो॒हेत् ।
 ऊ॒हेद् ऊ॒र्जा॑ । ऊ॒र्जे॒व । ए॒वैन॑म् । ए॒नम् वि॑ । व्य॒र्द्धय॑ति । अ॒र्द्धय॑ति
 यदि॑ । यदि॑ का॒मये॑त । का॒मये॑त व॒र्षु॒कः॑ । व॒र्षु॒कः॑ प॒र्जन्यः॑ ।
 प॒र्जन्यः॑ स्यात् । स्या॑दि॒ति॑ । इ॒त्यवा॑चीम् । अ॒वा॒चीम॑व । अ॒वो॒हेत् ।
 ऊ॒हेद् वृ॑ष्टिम् । वृ॑ष्टिमे॒व । ए॒व नि॑ । नि॑ य॒च्छति॑ । य॒च्छति॑ यदि॑ ।
 यदि॑ का॒मये॑त । का॒मये॑ताव॒र्षु॒कः॑ । अ॒व॒र्षु॒कः॑ स्यात् । स्या॑दि॒ति॑ ।
 इ॒त्यू॒र्ध्वाम्॑ । ऊ॒र्ध्वाम्॑मुत् । उ॒दू॒हेत् । ऊ॒हेद् वृ॑ष्टिम् । वृ॑ष्टिमे॒व ।
 ए॒वो॒त् । उ॒द् य॒च्छति॑ । य॒च्छति॑ पि॒तृ॒णाम्॑ । पि॒तृ॒णाम्॑ नि॒खा॒तम्॑ ।

नि॒खा॒तम्॑ म॒नु॒ष्या॒णाम्॑ । नि॒खा॒त॒मि॒ति॒ नि॒ – खा॒तम्॑ ।
 म॒नु॒ष्या॒णामू॒र्ध्वम्॑ । ऊ॒र्ध्वम्॑ नि॒खा॒तात्॑ । नि॒खा॒ता॒दा । नि॒खा॒ता॒दि॒ति॒
 नि॒ – खा॒तात्॑ । आ॒ र॒श॒ना॒याः॑ । र॒श॒ना॒या ओ॒ष॒धी॒नाम्॑ । ओ॒ष॒धी॒नाञ्
 र॒श॒ना । र॒श॒ना वि॒श्वे॒षाम्॑ । वि॒श्वे॒षाम् दे॒वाना॑म् । 24 (50/52)

TS 6.3.4.7 - Kramam

दे॒वाना॑मू॒र्ध्वम्॑ । ऊ॒र्ध्वञ् र॒श॒ना॒याः॑ । र॒श॒ना॒या आ॑ । आ॒ च॒षा॒लात्॑ ।
 च॒षा॒ला॒दि॒न्द्र॒स्य॑ । इ॒न्द्र॒स्य च॒षा॒लम्॑ । च॒षा॒लञ् सा॒द्ध्य॒नाम्॑ ।
 सा॒द्ध्य॒ना॒मति॑रि॒क्तम्॑ । अति॑रि॒क्तञ् सः॑ । अति॑रि॒क्तमि॒त्यति॑ – रि॒क्तम्॑ ।
 स॒ वै । वा ए॒षः । ए॒ष स॒र्वदे॒वत्यः॑ । स॒र्वदे॒वत्यो॑ यत् । स॒र्वदे॒वत्य॑
 इति॑ स॒र्व – दे॒वत्यः॑ । यद् यू॒पः । यू॒पो यत्॑ । यद् यू॒पम्॑ ।
 यू॒पम् मि॒नोति॑ । मि॒नोति॑ स॒र्वाः॑ । स॒र्वा ए॒व । ए॒व दे॒वताः॑ । दे॒वताः॑
 प्री॒णाति॑ । प्री॒णाति॑ य॒ज्ञेन॑ । य॒ज्ञेन॑ वै । वै दे॒वाः । दे॒वाः सु॒वर्ग॑म् ।
 सु॒वर्ग॑म् लो॒कम् । सु॒वर्ग॑मि॒ति सु॒वः – गम्॑ । लो॒कमा॑यन् ।
 आ॒यन् ते॑ । तेऽम॒न्यन्त॑ । अ॒मन्य॑न्त॒ मनु॒ष्याः॑ । म॒नु॒ष्या नः॑ ।
 नोऽन्वा॑भविष्यन्ति । अ॒न्वा॑भविष्यन्तीति ।
 अ॒न्वा॑भविष्यन्तीत्यनु॑ – आ॒भवि॑ष्यन्ति । इति॑ ते । ते यू॒पेन॑ ।

यूपे॑न यो॒पयि॒त्वा । यो॒पयि॒त्वा सु॒वर्ग॑म् । सु॒वर्ग॑म् लो॒कम् ।
 सु॒वर्ग॑मि॒ति सु॒वः – ग॒म् । लो॒कमा॑यन् । आ॒यन् त॒म् । त॒मृष॑यः ।
 ऋ॒षयो॑ यू॒पेन॑ । यू॒पेनै॒व । ए॒वानु॑ । अ॒नु प्र॑ । प्रा॒जान॑न् ।
 अ॒जान॑न् तत् । तद् यू॒पस्य॑ । यू॒पस्य॑ यू॒पत्व॑म् । यू॒पत्व॑म् य॑त् ।
 यू॒पत्व॑मि॒ति यू॒प – त्व॑म् । 25 (50/56)

TS 6.3.4.8 - Kramam

यद् यू॒पम् । यू॒पम् मि॒नोति॑ । मि॒नोति॑ सु॒वर्ग॑स्य । सु॒वर्ग॑स्य
 लो॒कस्य॑ । सु॒वर्ग॑स्ये॒ति सु॒वः – ग॒स्य । लो॒कस्य॑ प्र॒ज्ञात्यै॑ ।
 प्र॒ज्ञात्यै॑ पु॒रस्ता॑त् । प्र॒ज्ञात्या॑ इति॒ प्र – ज्ञा॑त्यै । पु॒रस्ता॑त् मि॒नोति॑ ।
 मि॒नोति॑ पु॒रस्ता॑त् । पु॒रस्ता॑द्धि । हि य॒ज्ञस्य॑ । य॒ज्ञस्य॑ प्र॒ज्ञाय॑ते ।
 प्र॒ज्ञाय॑तेऽप्र॒ज्ञात॑म् । प्र॒ज्ञाय॑त इति॒ प्र – ज्ञा॑यते । अ॒प्रज्ञा॑त॒ः हि ।
 अ॒प्रज्ञा॑त॒मित्य॑प्र – ज्ञा॒तम् । हि तत् । तद् यत् । यद॑ति॒पन्ने॑ ।
 अ॒तिप॑न्न आ॒हुः । अ॒तिप॑न्न इत्य॑ति – प॒न्ने । आ॒हुरि॒दम् ।
 इ॒दम् का॒र्यम् । का॒र्यमा॑सीत् । आ॒सीदि॑ति । इति॒ सा॒द्ध्याः ।
 सा॒द्ध्या वै । वै दे॒वाः । दे॒वा य॒ज्ञम् । य॒ज्ञम॑ति । अत्य॑मन्यन्त ।
 अ॒मन्य॑न्त तान् । तान् य॒ज्ञः । य॒ज्ञो न॑ । नास्पृ॑शत् ।

अ॒स्पृ॒शत् तान् । तान् यत् । यद् य॒ज्ञस्य॑ । य॒ज्ञस्याति॑रिक्तम् ।
 अति॑रिक्तमासीत् । अति॑रिक्तमित्यति – रिक्तम् । आसीत् तत् ।
 तदस्पृ॒शत् । अस्पृ॒शदति॑रिक्तम् । अति॑रिक्तम् वै ।
 अति॑रिक्तमित्यति – रिक्तम् । वा ए॒तत् । ए॒तद् य॒ज्ञस्य॑ । य॒ज्ञस्य॑ यत् ।
 यद॒ग्नौ । अ॒ग्नाव॒ग्निम् । अ॒ग्निम् म॑थित्वा । म॑थित्वा प्र॒हरति॑ ।
 प्र॒हरत्यति॑रिक्तम् । प्र॒हरतीति॑ प्र – हरति । अति॑रिक्तमे॒तत् ( ) ।
 अति॑रिक्तमित्यति – रिक्तम् । ए॒तद् यूप॑स्य । 26 (50/59)

TS 6.3.4.9 - Kramam

यूप॑स्य यत् । यदू॒र्ध्वम् । ऊ॒र्ध्वम् च॒षाला॑त् । च॒षाला॑त् तेषा॑म् ।
 तेषा॑म् तत् । तद् भा॒गधे॑यम् । भा॒गधे॑यम् तान् । भा॒गधे॑यमिति॑
 भा॒ग – धे॑यम् । ताने॒व । ए॒व तेन॑ । तेन॑ प्री॒णाति॑ । प्री॒णाति॑ दे॒वाः ।
 दे॒वा वै । वै स॒स्थिते॑ । स॒स्थिते॑ सोमै॑ । स॒स्थित॑ इति॑
 स॒म् – स्थि॑ते । सोमै॑ प्र । प्र सु॒चः । सु॒चोऽह॑रन् । अ॒हरन् प्र ।
 प्र यूप॑म् । यूप॑म् ते । तेऽम॑न्यन्त । अ॒मन्य॑न्त य॒ज्ञवेश॑सम् ।
 य॒ज्ञवेश॑सम् वै । य॒ज्ञवेश॑समिति॑ य॒ज्ञ – वेश॑सम् । वा इ॒दम् ।
 इ॒दम् कु॑र्मः । कु॒र्म इति॑ । इति॑ ते । ते प्र॒स्तर॑म् । प्र॒स्तर॑ सु॒चाम् ।

प्र॒स्तर॑मि॒ति प्र - स्त॒रम् । सु॒चाम् नि॒ष्क्रय॑णम् । नि॒ष्क्रय॑णमपश्यत् ।
नि॒ष्क्रय॑णमि॒ति निः-क्रय॑णम् । अप॒श्यन्त् स्वरु॑म् । स्वरु॑म् यूप॑स्य ।
यूप॑स्य स॒स्थिते॑ । स॒स्थिते॑ सोमे॑ । स॒स्थित॑ इति॒ सम्-स्थिते॑ ।
सोमे॑ प्र । प्र प्र॒स्तर॑म् । प्र॒स्तर॑ ह॒रति॑ । प्र॒स्तर॑मि॒ति प्र - स्त॒रम् ।
ह॒रति॑ जु॒होति॑ । जु॒होति॑ स्वरु॑म् । स्वरु॑मय॒ज्ञवेश॑साय ।
अय॒ज्ञवेश॑सायेत्यय॒ज्ञ - वेश॑साय ॥ 27 (42/49)

(द॒धाति॑ - प्र॒त्यु - चा - सम॑र्द्धये॒यमित्यू॑ - जैन॑म् - विश्वे॑षाम् -
यूप॑त्व - मति॑रि॒क्तमे॒तद् - द्वि॑च॒त्वारि॑श॒च्च) (A4)

TS 6.3.5.1 - Kramam

सा॒ध्या वै । वै दे॒वाः । दे॒वा अ॒स्मिन् । अ॒स्मिन् लो॒के ।
लो॒क आ॒सन् । आ॒सन् न । नान्य॑त् । अ॒न्यत् किम् । किम् च॒न ।
च॒न मि॒षत् । मि॒षत् ते । ते॒ऽग्नि॑म् । अ॒ग्निमे॒व । ए॒वाग्नये॑ । अ॒ग्नये॑
मे॒धाय॑ । मे॒धाया॑ । आ॒लभ॑न्त । अ॒लभ॑न्त न । न हि । ह्य॒न्यत् ।
अ॒न्यदा॑ल॒म्भ्यम् । आ॒लम्भ्य॑मवि॒न्दन् । आ॒लम्भ्य॑मित्या॑ - ल॒म्भ्यम् ।
अवि॒न्दन् ततः॑ । ततो॑ वै । वा इ॒माः । इ॒माः प्र॒जाः । प्र॒जाः प्र ।
प्र॒जा इति॑ प्र - जाः । प्रा॒जाय॑न्त । अ॒जाय॑न्त यत् । यद॒ग्नौ ।

अ॒ग्ना॒व॒ग्नि॒म् । अ॒ग्नि॒म् म॒थि॒त्वा । म॒थि॒त्वा प्र॒हर॒ति ।
 प्र॒हर॒ति प्र॒जा॒ना॒म् ॥ प्र॒हर॒ती॒ति प्र – हर॒ति । प्र॒जा॒ना॒म् प्र॒ज॒न॒नाय॑ ।
 प्र॒जा॒ना॒मि॒ति प्र – जा॒ना॒म् । प्र॒ज॒न॒नाय॑ रु॒द्रः । प्र॒ज॒न॒नाये॒ति
 प्र – ज॒न॒नाय॑ । रु॒द्रो वै । वा ए॒षः । ए॒ष यत् । यद॒ग्निः । अ॒ग्निर्
 यज॑मानः । यज॑मानः प॒शुः । प॒शुर् यत् । यत् प॒शुम् । प॒शुमा॒ल॒भ्य॑ ।
 आ॒ल॒भ्या॒ग्नि॒म् । आ॒ल॒भ्ये॒त्या – ल॒भ्य॑ । अ॒ग्नि॒म् म॒न्थे॒त् ।
 म॒न्थे॒द् रु॒द्राय॑ । रु॒द्राय॑ यज॑मानम् । यज॑मानम॒पि । 28 (50/56)

TS 6.3.5.2 - Kramam

अ॒पि द॒द्ध्य॑त् । द॒द्ध्य॑त् प्र॒मायु॑कः । प्र॒मायु॑कः स्यात् । प्र॒मायु॑क
 इति॑ प्र – मायु॑कः । स्याद॒थो॑ । अ॒थो ख॒लु । अ॒थो इत्य॑थो॑ ।
 ख॒ल्वाहुः॑ । आ॒हु॒र॒ग्निः । अ॒ग्निः सर्वाः॑ । सर्वा॑ दे॒वताः॑ । दे॒वता॑
 ह॒विः । ह॒विरे॒तत् । ए॒तद् यत् । यत् प॒शुः । प॒शुरि॒ति । इति॑ यत् ।
 यत् प॒शुम् । प॒शुमा॒ल॒भ्य॑ । आ॒ल॒भ्या॒ग्नि॒म् । आ॒ल॒भ्ये॒त्या – ल॒भ्य॑ ।
 अ॒ग्नि॒म् म॒न्थ॑ति । म॒न्थ॑ति ह॒व्याय॑ । ह॒व्यायै॒व । ए॒वास॒न्नाय॑ ।
 आ॒स॒न्नाय॑ सर्वाः॑ । आ॒स॒न्नाये॒त्या – स॒न्नाय॑ । सर्वा॑ दे॒वताः॑ ।
 दे॒वता॑ ज॒नय॑ति । ज॒नय॑त्युपा॒कृत्य॑ । उपा॒कृत्यै॒व ।

उपा॒कृत्ये॒त्युप॑ – आ॒कृत्य॑ । ए॒व म॒न्थ्यः॑ । म॒न्थ्यस्तत्॑ । तन् न ।
 ने॒व । इ॒वा॒ल॒ब्धम्॑ । आ॒ल॒ब्धम् न॑ । आ॒ल॒ब्धमि॒त्या – ल॒ब्धम् । ने॒व ।
 इ॒वा॒ना॒ल॒ब्धम्॑ । अ॒ना॒ल॒ब्धम॒ग्नेः॑ । अ॒ना॒ल॒ब्धमि॒त्या॑ – ल॒ब्धम् ।
 अ॒ग्नेर् ज॒नि॒त्रम्॑ । ज॒नि॒त्रम॒सि । अ॒सीति॑ । इ॒त्याह॑ । आ॒हा॒ग्नेः॑ ।
 अ॒ग्नेर् हि॑ । ह्ये॒तत् । ए॒तज् ज॒नि॒त्रम्॑ । ज॒नि॒त्रम् वृ॒षणौ॑ । वृ॒षणौ॑
 स्थः॑ । स्थ॒ इति॑ । इ॒त्याह॑ । आ॒ह वृ॒षणौ॑ । वृ॒षणौ॑ हि । 29 (50/57)

TS 6.3.5.3 - Kramam

ह्ये॒तौ । ए॒तावु॒र्वशी॑ । उ॒र्व॒श्यसि॑ । अ॒स्यायुः॑ । आ॒युर॒सि । अ॒सीति॑ ।
 इ॒त्याह॑ । आ॒ह मि॒थु॒न॒त्वाय॑ । मि॒थु॒न॒त्वाय॑ घृ॒तेन॑ । मि॒थु॒न॒त्वाये॒ति
 मि॒थु॒न – त्वाय॑ । घृ॒तेना॒क्ते॑ । अ॒क्ते वृ॒षणम्॑ । अ॒क्ते इ॒त्यक्ते॑ । वृ॒षणम्॑
 द॒धा॒थाम् । द॒धा॒थामि॒ति॑ । इ॒त्याह॑ । आ॒ह वृ॒षणम्॑ । वृ॒षण॑ हि ।
 ह्ये॒ते । ए॒ते द॒धा॒ते॑ । ए॒ते इ॒त्ये॒ते॑ । द॒धा॒ते ये॑ । द॒धा॒ते इति॑ द॒धा॒ते ।
 ये अ॒ग्निम्॑ । ये इति॑ ये॑ । अ॒ग्निम् गा॒य॒त्रम्॑ । गा॒य॒त्रम् छ॒न्दः॑ ।
 छ॒न्दोऽनु॑ । अ॒नु प्र॑ । प्र जा॒यस्व॑ । जा॒यस्वे॒ति॑ । इ॒त्याह॑ ।
 आ॒ह छ॒न्दो॒भिः॑ । छ॒न्दो॒भिरे॒व॑ । छ॒न्दो॒भिरि॒ति॑ छ॒न्दः – भिः॑ ।

षष्ठ काण्डे – तृतीयः प्रश्नः (TS 6.3)

ए॒वैन॑म् । ए॒नम् प्र॑ । प्र॑ ज॒नय॑ति । ज॒नय॑त्य॒ग्नये॑ । अ॒ग्नये॑ म॒थ्यमा॑नाय ।
म॒थ्यमा॑नायानु॑ । अनु॑ ब्रू॒हि । ब्रू॒हीति॑ । इ॒त्याह॑ । आ॒ह सा॒वित्री॑म् ।
सा॒वित्री॑मृ॒चम् । ऋ॒चम॑नु । अ॒न्वाह॑ । आ॒ह स॒वितृ॑प्र॒सूतः॑ ।
स॒वितृ॑प्र॒सूत॑ ए॒व । स॒वितृ॑प्र॒सूत॑ इति॑ स॒वितृ॑ – प्र॒सूतः॑ । ए॒वैन॑म् ।
ए॒नम् म॒न्थति॑ । म॒न्थति॑ जा॒ताय॑ । जा॒ताया॑नु । अनु॑ ब्रू॒हि ।
ब्रू॒हि प्र॒हिय॑मा॒णाय॑ । 30 (50/57)

TS 6.3.5.4 - Kramam

प्र॒हिय॑मा॒णायानु॑ । प्र॒हिय॑मा॒णायै॑ति प्र – ह्रि॒यमा॑णाय । अनु॑ ब्रू॒हि ।
ब्रू॒हीति॑ । इ॒त्याह॑ । आ॒ह का॒ण्डेका॑ण्डे । का॒ण्डेका॑ण्ड ए॒व ।
का॒ण्डेका॑ण्ड इति॑ का॒ण्डे – का॒ण्डे । ए॒वैन॑म् । ए॒नम् क्रि॒यमा॑णे ।
क्रि॒यमा॑णे स॒म् । स॒मर्द्ध॑यति । अ॒र्द्धय॑ति गा॒यत्रीः॑ । गा॒यत्रीः॑ सर्वाः॑ ।
सर्वा॑ अनु॑ । अ॒न्वाह॑ । आ॒ह गा॒यत्र॑छ॒न्दाः॑ । गा॒यत्र॑छ॒न्दा वै॑ ।
गा॒यत्र॑छ॒न्दा इति॑ गा॒यत्र॑ – छ॒न्दाः॑ । वा अ॒ग्निः॑ । अ॒ग्निः॑ स्वे॒न ।
स्वे॒नैव॑ । ए॒वैन॑म् । ए॒नम् छ॒न्दसा॑ । छ॒न्दसा॑ स॒म् । स॒मर्द्ध॑यति ।
अ॒र्द्धय॑त्य॒ग्निः॑ । अ॒ग्निः॑ पु॒रा । पु॒रा भ॑वति । भ॑वत्य॒ग्निम् ।
अ॒ग्निम् म॑थि॒त्वा । म॑थि॒त्वा प्र॑ । प्र॑ ह॒रति॑ । ह॒रति॑ तौ ।

तौ सम्भवन्तौ । सम्भवन्तौ यजमानम् । सम्भवन्ताविति
 सम् - भवन्तौ । यजमानमभि । अभि सम् । सम् भवतः । भवतो
 भवतम् । भवतम् नः । नः समनसौ । समनसाविति । समनसाविति
 स - मनसौ । इत्याह । आह शान्त्यै । शान्त्यै प्रहत्य । प्रहत्य
 जुहोति । प्रहत्येति प्र-हत्य । जुहोति जाताय । जातयैव । एवास्मै ।
 अस्मा अन्नम् । अन्नमपि ( ) । अपि दधाति । दधात्याज्येन । आज्येन
 जुहोति । जुहोत्येतत् । एतद् वै । वा अग्नेः । अग्नेः प्रियम् । प्रियम्
 धाम । धाम यत् । यदाज्यम् । आज्यम् प्रियेण । प्रियेणैव । एवैनम् ।
 एनम् धाम्ना । धाम्ना सम् । समर्द्धयति । अर्द्धयत्यथो ।
 अथो तेजसा । अथो इत्यथो । तेजसेति तेजसा । 31 (68/75)

(यजमान - माह वृषणौ - जातायानु ब्रूह्या - प्य - षादश च)

(A5)

TS 6.3.6.1 - Kramam

इषे त्वा । त्वेति । इति बर्हिः । बर्हिरा । आ दत्ते । दत्त इच्छते ।
 इच्छत इव । इव हि । ह्येषः । एष यः । यो यजते । यजत उपवीः ।
 उपवीरसि । उपवीरित्युप - वीः । असीति । इत्याह । आहोप ।

उप॒ हि । ह्ये॑नान् । ए॒नाना॑करोति । आ॒करो॑त्युपो॑ ॥
 आ॒करो॑तीत्या॑ – करो॑ति । उपो॑ दे॒वान् । उपो॑ इत्युपो॑ ॥ दे॒वान् दै॒वीः ।
 दै॒वीर् वि॒शः । वि॒शः प्र । प्रा॒गुः । अ॒गुरि॑ति । इत्या॑ह । आ॒ह दै॒वीः ।
 दै॒वीर् हि । ह्ये॑ताः । ए॒ता वि॒शः । वि॒शः स॒तीः । स॒तीर् दे॒वान् ।
 दे॒वानु॑पयन्ति । उप॒यन्ति॑ व॒ह्नीः । उप॒यन्ती॑त्युप – यन्ति॑ ।
 व॒ह्नीरु॑शिजः । उ॒शिज॑ इति । इत्या॑ह । आ॒हर्त्वि॑जः । ऋ॒त्विजो॑ वै ।
 वै व॒ह्यः । व॒ह्य उ॒शिजः । उ॒शिज॑स्तस्मात् । तस्मा॑दे॒वम् ।
 ए॒वमा॑ह । आ॒ह बृ॒हस्प॑ते । बृ॒हस्प॑ते धा॒रय॑ । धा॒रया॑ व॒सूनि॑ ।
 व॒सूनी॑ति । इत्या॑ह । 32 (50/54)

TS 6.3.6.2 - Kramam

आ॒ह ब्र॒ह्म । ब्र॒ह्म वै । वै दे॒वाना॑म् । दे॒वाना॑म् बृ॒हस्प॑तिः । बृ॒हस्प॑तिर्
 ब्र॒ह्मणा॑ । ब्र॒ह्मणै॒व । ए॒वास्मै॑ । अ॒स्मै प॒शून् । प॒शून॑व । अ॒व रु॒न्धे ।
 रु॒न्धे ह॒व्या । ह॒व्या ते॑ । ते॒ स्व॒दन्ता॑म् । स्व॒दन्ता॑मिति । इत्या॑ह ।
 आ॒ह स्व॒दय॑ति । स्व॒दय॑त्यै॒व । ए॒वैनान्॑ । ए॒नान् दे॒व । दे॒व त्व॑ष्टः ।
 त्व॑ष्टर् व॒सु । व॒सु रण॑व । रण॑वेति । इत्या॑ह । आ॒ह त्व॑ष्टा । त्व॑ष्टा वै ।
 वै प॒शूना॑म् । प॒शूना॑म् मि॒थुना॑नाम् । मि॒थुना॑नां रूप॒कृत् ।

रूप॒कृद् रूपम् । रूप॒कृदि॑ति रूप - कृत् । रूपमे॒व । ए॒व प॒शुषु॑ ।
 प॒शुषु॑ दधाति । दधा॑ति रे॒वतीः॑ । रे॒वती॑ रम॒द्ध्वम् । रम॒द्ध्वमि॑ति ।
 इत्या॑ह । आ॒ह प॒शवः॑ । प॒शवो॑ वै । वै रे॒वतीः॑ । रे॒वतीः॑ प॒शून् ।
 प॒शूने॒व । ए॒वास्मै॑ । अ॒स्मै रम॑यति । रम॑यति दे॒वस्य॑ । दे॒वस्य॑ त्वा ।
 त्वा स॒वितुः॑ । स॒वितुः॑ प्र॒सवे॑ । प्र॒सव॑ इति । प्र॒सव॑ इति प्र - स॒वे ।
 इति॑ र॒शना॑म् । 33 (50/52)

TS 6.3.6.3 - Kramam

र॒शना॑मा । आ द॒त्ते । द॒त्ते प्र॒सूत्यै॑ । प्र॒सूत्या॑ अ॒श्विनोः॑ । प्र॒सूत्या॑ इति॑
 प्र - सू॒त्यै । अ॒श्विनो॑र् बा॒हुभ्या॑म् । बा॒हुभ्या॑मि॒ति । बा॒हुभ्या॑मि॒ति
 बा॒हु - भ्या॑म् । इत्या॑ह । आ॒हाश्वि॑नौ । अ॒श्विनौ॑ हि । हि दे॒वाना॑म् ।
 दे॒वाना॑म॒द्ध्वर्यू॑ । अ॒द्ध्वर्यू॑ आ॒स्ताम् । अ॒द्ध्वर्यू॑ इत्य॒द्ध्वर्यू॑ ।
 आ॒स्ताम् पू॒ष्णः॑ । पू॒ष्णो ह॒स्ताभ्या॑म् । ह॒स्ताभ्या॑मि॒ति । इत्या॑ह ।
 आ॒ह य॒त्यै । य॒त्या ऋ॒तस्य॑ । ऋ॒तस्य॑ त्वा । त्वा दे॒वह॑विः । दे॒वह॑विः
 पा॒शेन॑ । दे॒वह॑वि॒रिति॑ दे॒व - ह॒विः॑ । पा॒शेना॑ । आ र॒भे । र॒भ इति॑ ।
 इत्या॑ह । आ॒ह स॒त्यम् । स॒त्यम् वै॑ । वा ऋ॒तम् । ऋ॒तं स॒त्येन॑ ।
 स॒त्येनै॒व । ए॒वैन॑म् । ए॒नमृ॑तेन । ऋ॒तेना॑ । आ र॒भते॑ । र॒भते॑ऽक्ष॒णया॑ ।

अ॒क्ष॒ण॒या॒ परि॑ । परि॑ हरति । हरति॑ व॒द्ध्यम्॑ । व॒द्ध्य॒ञ् हि॑ ।
 हि॑ प्र॒त्यञ्च॑म् । प्र॒त्यञ्च॑म् प्रति॒मुञ्च॑न्ति । प्रति॒मुञ्च॑न्ति व्यावृ॒त्त्यै॑ ।
 प्रति॒मुञ्च॑न्तीति॑ प्रति – मु॒ञ्च॑न्ति । व्यावृ॒त्त्यै॑ धर्ष॑ । व्यावृ॒त्त्या॑ इति॑
 वि-आवृ॒त्त्यै॑ । धर्ष॑। मानु॒षान् । मानु॒षानि॑ति । इति॑ नि । नि यु॒नक्ति॑ ।
 यु॒नक्ति॑ धृ॒त्यै॑ । धृ॒त्या॑ अ॒द्भ्यः॑ । अ॒द्भ्यस्त्वा॑ ।
 अ॒द्भ्य॑ इत्यत् – भ्यः । 34 (50/57)

TS 6.3.6.4 - Kramam

त्वौष॑धीभ्यः । ओष॑धीभ्यः प्र । ओष॑धीभ्य इत्योष॑धि – भ्यः ।
 प्रो॒क्षामि॑ । उ॒क्षामी॑ति । इत्या॑ह । आ॒हा॒द्भ्यः॑ । अ॒द्भ्यो॑ हि । अ॒द्भ्य॑
 इत्यत् – भ्यः । ह्योषः॑ । ए॒ष ओष॑धीभ्यः । ओष॑धीभ्यः सम्भ॑वति ।
 ओष॑धीभ्य इत्योष॑धि – भ्यः । सम्भ॑वति यत् । सम्भ॑वतीति॑
 सम् – भवति॑ । यत् प॒शुः । प॒शुर॒पाम् । अ॒पाम् पे॒रुः । पे॒रुर॑सि ।
 अ॒सीति॑ । इत्या॑ह । आ॒हैषः॑ । ए॒ष हि॑ । ह्य॒पाम् । अ॒पाम् पा॒ता ।
 पा॒ता यः । यो मे॑धाय । मे॑धायार॒भ्यते॑ । आ॒र॒भ्यते॑ स्वा॒त्तम् । आ॒र॒भ्यत॑
 इत्या॑ – र॒भ्यते॑ । स्वा॒त्तम् चि॒त् । चि॒त् स॒देवम्॑ । स॒देव॑ ह॒व्यम् ।
 स॒देव॑मिति॑ स – दे॒वम् । ह॒व्यमा॑पः । आपो॑ दे॒वीः । दे॒वीः स्व॑दत ।

स्व॑द॒तै॒नम् । ए॒न॒मि॒ति । इ॒त्या॒ह । आ॒ह स्व॑द॒यति॑ । स्व॑द॒यत्ये॒व ।
 ए॒वैन॑म् । ए॒न॒मु॒परि॑ष्ठात् । उ॒परि॑ष्ठात् प्र । प्रो॑क्षति । उ॒क्ष॒त्यु॒परि॑ष्ठात् ।
 उ॒परि॑ष्ठादे॒व । ए॒वैन॑म् । ए॒न॒म् मे॑द्ध्यम् । मे॑द्ध्यम् करो॒ति । करो॒ति
 पा॒यय॑ति । पा॒यय॑त्यन्त॒रतः॑ । अ॒न्त॒रत॑ ए॒व । ए॒वैन॑म् ( ) ।
 ए॒न॒म् मे॑द्ध्यम् । मे॑द्ध्यम् करो॒ति । करो॒त्यध॑स्तात् । अ॒ध॒स्ता॒दुप॑ ।
 उ॒पो॒क्षति॑ । उ॒क्ष॒ति॒ सर्व॑तः । सर्व॑त ए॒व । ए॒वैन॑म् । ए॒न॒म् मे॑द्ध्यम् ।
 मे॑द्ध्यम् करो॒ति । करो॒तीति॑ करो॒ति ॥ 35 (60/66)

(व॒सू॒नीति॑ – प्र॒स॒व इ॒त्य – द॒भ्यो॑ – ऽन्त॒रत॑ ए॒वैन॑म् – द॒श च॑)
 (A6)

TS 6.3.7.1 - Kramam

अ॒ग्नि॒ना वै । वै हो॒त्रा॑ । हो॒त्रा दे॒वाः । दे॒वा अ॑सु॒रान् । अ॑सु॒रान॒भि ।
 अ॒भ्य॒भव॑न् । अ॒भव॑न्न॒ग्नये॑ । अ॒ग्नये॑ स॒मिद्ध्य॑मा॒नाय॑ ।
 स॒मिद्ध्य॑मा॒नाया॒नु । स॒मिद्ध्य॑मा॒नाये॒ति स॒म् – इ॒द्ध्य॑मा॒नाय॑ ।
 अ॒नु ब्रू॑हि । ब्रू॒हीति॑ । इ॒त्या॒ह । आ॒ह भ्रा॑तृ॒व्याभि॑भू॒त्यै ।
 भ्रा॑तृ॒व्याभि॑भू॒त्यै स॒प्तद॑श । भ्रा॑तृ॒व्याभि॑भू॒त्या इति॑
 भ्रा॑तृ॒व्य – अ॒भि॒भू॒त्यै । स॒प्तद॑श सा॒मिधे॑नीः ।

सप्तदशेति सप्त – दश । सामिधेनीरनु । सामिधेनीरिति
साम् – इधेनीः । अन्वाह । आह सप्तदशः । सप्तदशः प्रजापतिः ।
सप्तदश इति सप्त – दशः । प्रजापतिः प्रजापतेः । प्रजापतिरिति
प्रजा – पतिः । प्रजापतेराप्त्यै । प्रजापतेरिति प्रजा – पतेः ।
आप्त्यै सप्तदश । सप्तदशानु । सप्तदशेति सप्त – दश ।
अन्वाह । आह द्वादश । द्वादश मासाः । मासाः पञ्च । पञ्चर्तवः ।
ऋतवः सः । स सम्वत्सरः । सम्वत्सरः सम्वत्सरम् ।
सम्वत्सर इति सम् – वत्सरः । सम्वत्सरम् प्रजाः ।
सम्वत्सरमिति सम् – वत्सरम् । प्रजा अनु । प्रजा इति प्र-जाः ।
अनु प्र । प्र जायन्ते । जायन्ते प्रजानाम् । प्रजानाम् प्रजननाय ।
प्रजानामिति प्र – जानाम् । प्रजननाय देवाः । प्रजननायेति
प्र – जननाय । देवा वै । वै सामिधेनीः । सामिधेनीरनूच्य ।
सामिधेनीरिति साम् – इधेनीः । अनूच्य यज्ञम् ।
अनूच्येत्यनु – उच्य । यज्ञम् न । नानु । अन्वपश्यन् ।
अपश्यन्थ् सः । स प्रजापतिः । प्रजापतिस्तूष्णीम् ।

प्र॒जाप॑तिरि॒ति प्र॒जा – प॒तिः । तू॒ष्णीमा॑घारम् । आ॒घार॑मा ।

आ॒घार॑मि॒त्या – घा॒रम् । 36 (50/67)

TS 6.3.7.2 - Kramam

आ॒ऽघा॑रयत् । अ॒घा॒रय॑त् ततः । ततो॒ वै । वै दे॒वाः । दे॒वा य॒ज्ञम् ।

य॒ज्ञम॑नु । अ॒न्वप॑श्यन् । अ॒प॒श्यन् यत् । यत् तू॒ष्णीम् ।

तू॒ष्णीमा॑घारम् । आ॒घार॑मा॒घार॑यति । आ॒घार॑मि॒त्या – घा॒रम् ।

आ॒घार॑यति य॒ज्ञस्य॑ । आ॒घार॑यती॒त्या – घा॒रय॑ति । य॒ज्ञस्या॑नु॒ख्या॒त्यै ।

अनु॒ख्या॒त्या अ॒सुरे॑षु । अनु॒ख्या॒त्या इ॒त्यनु॑ – ख्या॒त्यै । अ॒सुरे॑षु वै ।

वै य॒ज्ञः । य॒ज्ञ आ॑सीत् । आ॒सीत् तम् । तम् दे॒वाः ।

दे॒वास्तू॒ष्णी॒हो॒मेन॑ । तू॒ष्णी॒हो॒मेना॑वृ॒ज्जत॑ । तू॒ष्णी॒हो॒मेने॑ति

तू॒ष्णीम् – हो॒मेन॑ । अ॒वृ॒ज्जत॑ यत् । यत् तू॒ष्णीम् । तू॒ष्णीमा॑घारम् ।

आ॒घार॑मा॒घार॑यति । आ॒घार॑मि॒त्या – घा॒रम् । आ॒घार॑यति भ्रातृ॒व्यस्य॑ ।

आ॒घार॑यती॒त्या – घा॒रय॑ति । भ्रातृ॒व्यस्यै॒व । ए॒व तत् । तद् य॒ज्ञम् ।

य॒ज्ञम् वृ॑ङ्क्ते । वृ॒ङ्क्ते परि॒धीन् । परि॒धीन्त्स॑म् । परि॒धीनि॑ति

परि – धीन् । स॒म् मा॒र्ष्टि॑ । मा॒र्ष्टि॑ पु॒नाति॑ । पु॒नात्ये॒व । ए॒वैनान्॑ ।

ए॒नान् त्रि॑स्त्रिः । त्रि॑स्त्रिः सम् । त्रि॑स्त्रिरि॒ति त्रिः – त्रिः । सम् मा॑र्षि ।
 मा॑र्षि त्र्या॒वृत् । त्र्या॒वृद्धि । त्र्या॒वृदि॒ति त्रि – आ॒वृत् । हि य॒ज्ञः ।
 य॒ज्ञोऽथो॑ । अथो॑ रक्ष॒साम् । अथो॑ इत्यथो॑ । रक्ष॒सामप॑हत्यै ।
 अप॑हत्यै द्वा॒दश । अप॑हत्या इत्यप॑ – ह॒त्यै । द्वा॒दश सम् ।
 सम् प॑द्यन्ते । प॒द्यन्ते द्वा॒दश । द्वा॒दश मा॒साः । 37 (50/61)

TS 6.3.7.3 - Kramam

मा॒साः सम्॑व॒त्सरः॑ । सम्॑व॒त्सरः॑ सम्॑व॒त्सरम् । सम्॑व॒त्सर इति॑
 सम् – व॒त्सरः॑ । सम्॑व॒त्सरमे॒व । सम्॑व॒त्सरमि॒ति सम्-व॒त्सरम् ।
 ए॒व प्री॑णाति । प्री॒णात्यथो॑ । अथो॑ सम्॑व॒त्सरम् । अथो॑ इत्यथो॑ ।
 सम्॑व॒त्सरमे॒व । सम्॑व॒त्सरमि॒ति सम् – व॒त्सरम् । ए॒वास्मै॑ ।
 अ॒स्मा उप॑ । उप॑ दधाति । द॒धाति सु॒वर्ग॑स्य । सु॒वर्ग॑स्य लो॒कस्य॑ ।
 सु॒वर्ग॑स्येति सु॒वः – ग॑स्य । लो॒कस्य॑ सम॑ष्ट्यै । सम॑ष्ट्यै शि॒रः ।
 सम॑ष्ट्या इति सम् – अ॒ष्ट्यै । शि॒रो वै । वा ए॒तत् । ए॒तद् य॒ज्ञस्य॑ ।
 य॒ज्ञस्य॑ यत् । यदा॑घारः । आ॒घारो॑ऽग्निः । आ॒घार इत्या॑ – घा॒रः ।
 अ॒ग्निः सर्वाः॑ । सर्वा॑ दे॒वताः॑ । दे॒वता॑ यत् । यदा॑घारम् ।
 आ॒घारमा॑घारयति । आ॒घारमि॒त्या – घा॒रम् । आ॒घारय॑ति शी॒र्षतः॑ ।

आ॒घा॒र॒य॒ती॒त्या॑ – घा॒र॒य॒ति॑ । शी॒र्ष॒त॒ ए॒व॑ । ए॒व॑ य॒ज्ञ॒स्य॑ ।
य॒ज्ञ॒स्य॑ य॒ज॒मा॒नः॑ । य॒ज॒मा॒नः॑ सर्वाः॑ । सर्वा॑ दे॒वताः॑ । दे॒वता॑ अ॒व॑ ।
अ॒व॑ रु॒न्धे॑ । रु॒न्धे॑ शि॒रः॑ । शि॒रो॒ वै॑ । वा ए॒तत् । ए॒तद् य॒ज्ञ॒स्य॑ ।
य॒ज्ञ॒स्य॑ यत् । यदा॒घा॒रः॑ । आ॒घा॒र॒ आ॒त्मा॑ । आ॒घा॒र॒ इ॒त्या॑ – घा॒रः॑ ।
आ॒त्मा॑ प॒शुः॑ । प॒शु॒रा॒घा॒रम् । आ॒घा॒र॒मा॒घा॒र्य॑ । आ॒घा॒र॒मि॒त्या॑ – घा॒रम् ।
आ॒घा॒र्य॑ प॒शुम् । आ॒घा॒र्ये॒त्या॑ – घा॒र्य॑ । प॒शु॒ꣳ स॒म् । स॒म॒न॒क्ति॑ ।
अ॒न॒क्त्वा॒त्म॒न् । आ॒त्म॒न्ने॒व॑ । ए॒व॑ य॒ज्ञ॒स्य॑ ।

य॒ज्ञ॒स्य॑ शि॒रः॑ । 38 (50/62)

TS 6.3.7.4 - Kramam

शि॒रः॑ प्र॒ति॑ । प्र॒ति॑ द॒धा॒ति॑ । द॒धा॒ति॑ स॒म् । स॒म् ते॑ । ते॒ प्रा॒णः॑ ।
प्रा॒णो॒ वा॒यु॒ना॑ । प्रा॒ण॒ इति॑ प्र – अ॒नः॑ । वा॒यु॒ना॑ ग॒च्छ॒ता॒म् ।
ग॒च्छ॒ता॒मि॒ति॑ । इ॒त्या॒ह॑ । आ॒ह॒ वा॒यु॒दे॒व॒त्यः॑ । वा॒यु॒दे॒व॒त्यो॒ वै॑ ।
वा॒यु॒दे॒व॒त्य॑ इति॑ वा॒यु॑ – दे॒व॒त्यः॑ । वै प्रा॒णः॑ । प्रा॒णो॒ वा॒यौ॑ ।
प्रा॒ण॒ इति॑ प्र – अ॒नः॑ । वा॒या॒वे॒व॑ । ए॒वा॒स्य॑ । अ॒स्य॑ प्रा॒ण॒म् । प्रा॒ण॒म्
जु॒होति॑ । प्रा॒ण॒मि॒ति॑ प्र – अ॒न॒म् । जु॒होति॑ स॒म् । स॒म् य॒ज्ञ॒त्रैः॑ ।
य॒ज्ञ॒त्रै॒रङ्गा॑नि । अ॒ङ्गा॑नि स॒म् । स॒म् य॒ज्ञ॒प॒तिः॑ । य॒ज्ञ॒प॒ति॒रा॒शि॒षा॑ ।

य॒ज्ञ॒प॒ति॒रि॒ति॒ य॒ज्ञ – प॒तिः । आ॒शि॒षे॒ति॒ । आ॒शि॒षे॒त्या – शि॒षा ।
 इ॒त्याह॑ । आ॒ह य॒ज्ञ॒प॒ति॒म् । य॒ज्ञ॒प॒ति॒मे॒व । य॒ज्ञ॒प॒ति॒मि॒ति॒ य॒ज्ञ-प॒ति॒म् ।
 ए॒वा॒स्य॑ । अ॒स्या॒शि॒ष॑म् । आ॒शि॒ष॑म् ग॒म॒य॒ति॒ ।
 आ॒शि॒ष॑मि॒त्या – शि॒ष॑म् । ग॒म॒य॒ति॒ वि॒श्व॑रूपः । वि॒श्व॑रूपो॒ वै ।
 वि॒श्व॑रूप॒ इति॑ वि॒श्व – रूपः॑ । वै त्वाष्ट्रः॑ । त्वाष्ट्र॒ उप॒रि॒ष्टात् ।
 उप॒रि॒ष्टात् प॒शु॒म् । प॒शु॒म॒भि॒ । अ॒भ्य॑वमीत् । अ॒म॒वीत् तस्मात्॑ ।
 तस्मा॑दुप॒रि॒ष्टात् । उप॒रि॒ष्टात् प॒शोः॑ । प॒शोर् न॑ । ना॒व । अ॒व द्य॑न्ति ।
 द्य॑न्ति॒ यत् । यदु॑प॒रि॒ष्टात् । उप॒रि॒ष्टात् प॒शु॒म् । प॒शुं॑ स॒म॒न॒क्ति॑ ।
 स॒म॒न॒क्ति॑ मे॒द्ध्य॑म् । स॒म॒न॒क्ती॑ति॒ सम् – अ॒न॒क्ति॑ । मे॒द्ध्य॑मे॒व ।
 ए॒वैन॑म् । 39 (50/60)

TS 6.3.7.5 - Kramam

ए॒न॒म् क॒रो॒ति॒ । क॒रो॒त्यृ॒त्वि॒जः॑ । ऋ॒त्वि॒जो॑ वृणीते ।
 वृ॒णी॒ते छ॒न्दा॑सि । छ॒न्दा॑स्ये॒व । ए॒व वृ॒णी॒ते । वृ॒णी॒ते स॒प्त ।
 स॒प्त वृ॒णी॒ते । वृ॒णी॒ते स॒प्त । स॒प्त ग्रा॒म्याः॑ । ग्रा॒म्याः॑ प॒श॒वः॑ ।
 प॒श॒वः॑ स॒प्त । स॒प्तार॒ण्याः॑ । आ॒र॒ण्याः॑ स॒प्त । स॒प्तछ॒न्दा॑सि ।
 छ॒न्दा॑स्यु॒भय॑स्य । उ॒भय॑स्या॒व॒रु॒द्ध्यै॑ । अ॒व॒रु॒द्ध्य॑ ए॒का॒द॒श ।

अवरुद्ध्य॑ इत्यव॑-रुद्ध्यै॑ । एकाद॑श प्रया॒जान् । प्र॒या॒जान् यज॑ति ।
 प्र॒या॒जानि॑ति प्र - या॒जान् । यज॑ति द॒श । द॒श वै । वै प॒शोः ।
 प॒शोः प्रा॒णाः । प्रा॒णा आ॒त्मा । प्रा॒णा इति॑ प्र - अ॒नाः ।
 आ॒त्मैका॑द॒शः । ए॒का॒द॒शो या॑वान् । या॒वाने॒व । ए॒व प॒शुः ।
 प॒शुस्त॑म् । तम् प्र । प्र यज॑ति । यज॑ति व॒पाम् । व॒पामे॑कः ।
 ए॒कः परि॑ । परि॑ श॒ये । श॒य आ॒त्मा । आ॒त्मैव॑ । ए॒वात्मा॑नम् ।
 आ॒त्मा॑नम् परि॑ । परि॑ श॒ये । श॒ये वज्रः॑ । वज्रो॑ वै । वै स्व॒धितिः॑ ।
 स्व॒धि॒तिर् वज्रः॑ । स्व॒धि॒तिरिति॑ स्व - धि॒तिः । वज्रो॑ यू॒पश॑क॒लः ।
 यू॒पश॑क॒लो घृ॒तम् । यू॒पश॑क॒ल इति॑ यू॒प - श॑क॒लः । घृ॒तम् खलु॑ ।
 खलु॑ वै ( ) । वै दे॒वाः । दे॒वा वज्र॑म् । वज्र॑म् कृ॒त्वा । कृ॒त्वा सोम॑म् ।
 सोम॑म॒घ्नन् । अ॒घ्नन् घृ॒तेन॑ । घृ॒तेना॒क्तौ । अ॒क्तौ प॒शुम् । प॒शुम्
 त्रा॒ये॒थाम् । त्रा॒ये॒थामि॑ति । इत्या॑ह । आ॒ह वज्रे॑ण । वज्रे॑णै॒व ।
 ए॒वैन॑म् । ए॒नम् व॑शे॒ । व॑शे॒ कृ॒त्वा । कृ॒त्वाऽऽल॑भते । आ ल॑भते ।
 ल॒भत॑ इति॑ लभते ॥ 40 (68/73) (आ॒घार॑म् - प॒द्यन्ते॑ द्वा॒द॒शा -
 ऽऽत्म॑न्ने॒व य॒ज्ञस्य॑ - मे॒ध्यमे॒व - खलु॑ वा - अ॒ष्टाद॑श च) (A7)

TS 6.3.8.1 - Kramam

पर्य॑ग्नि॒ करो॑ति । पर्य॑ग्नीति॒ परि॑ – अ॒ग्नि॒ । करो॑ति॒ सर्व॑हु॒तम्॑ ।
 सर्व॑हु॒तमे॒व । सर्व॑हु॒तमि॑ति॒ सर्व॑ – हु॒तम्॑ । ए॒वैन॑म् । ए॒नम्॑ करो॑ति ।
 करो॑त्य॒स्कन्दा॑य । अ॒स्कन्दा॑या॒स्कन्न॑म् । अ॒स्कन्न॑ हि । हि॒ तत् ।
 तद् यत् । यद्धु॑तस्य॒ । हु॒तस्य॑ स्क॒न्दति॑ । स्क॒न्दति॑ त्रिः ।
 त्रिः पर्य॑ग्नि॒ । पर्य॑ग्नि॒ करो॑ति । पर्य॑ग्नीति॒ परि॑ – अ॒ग्नि॒ । करो॑ति
 त्र्या॑वृत् । त्र्या॑वृद्धि॒ । त्र्या॑वृदि॒ति त्रि॑-आ॒वृत् । हि॒ यज्ञः॑ । य॒ज्ञोऽथो॑ ।
 अथो॑ रक्ष॒साम् । अथो॑ इत्यथो॑ । रक्ष॒सामप॑हत्यै । अप॑हत्यै
 ब्र॒ह्मवा॑दिनः । अप॑हत्या॒ इत्यप॑ – ह॒त्यै । ब्र॒ह्मवा॑दिनो॒ वद॑न्ति ।
 ब्र॒ह्मवा॑दिन॒ इति॑ ब्र॒ह्म – वा॑दिनः । वद॑न्त्य॒न्वारभ्यः॑ । अ॒न्वारभ्यः॑
 प॒शू(३)ः । अ॒न्वारभ्य॑ इत्यनु॒-आ॑रभ्यः । प॒शू(३)र्न॑ । ना॒न्वारभ्या॑(३)ः ।
 अ॒न्वारभ्या॑(३) इति॑ । अ॒न्वारभ्या॑(३) इत्यनु॒ – आ॑रभ्या॑(३)ः । इति॑
 मृ॒त्यवै॑ । मृ॒त्यवै॑ वै । वा ए॒षः । ए॒ष नी॑यते । नी॒यते॑ यत् । यत् प॒शुः ।
 प॒शुस्त॑म् । तम् यत् । यद॒न्वारभे॑त । अ॒न्वारभे॑त प्र॒मायु॑कः ।
 अ॒न्वारभे॑तेत्यनु॒ – आ॑रभेत । प्र॒मायु॑को॒ यज॑मानः ।

प्र॒मा॒यु॒क॒ इति॑ प्र – मा॒यु॒कः । यज॑मानः स्यात् । स्याद॒थो॑ । अ॒थो
ख॒लु॑ । अ॒थो इत्य॑थो॑ । ख॒ल्वाहुः॑ । आ॒हुः सु॒वर्गा॑य । सु॒वर्गा॑य वै ।
सु॒वर्गा॑येति॑ सु॒वः – गा॑य । वा ए॒षः । ए॒ष लो॒काय॑ । लो॒काय॑ नीयते॑ ।

नीय॑ते यत् । यत् प॒शुः । 41 (50/63)

TS 6.3.8.2 - Kramam

प॒शुरि॑ति । इति॑ यत् । यन् न । ना॒न्वा॒रभे॑त । अ॒न्वा॒रभे॑त सु॒वर्गा॑त् ।
अ॒न्वा॒रभे॑तेत्य॒नु – आ॒रभे॑त । सु॒वर्गा॑ल्लो॒कात् । सु॒वर्गा॑दि॒ति
सु॒वः – गा॑त् । लो॒काद् यज॑मानः । यज॑मानो हीयेत॑ । हीये॑त
व॒पाश्र॑पणी॒भ्याम् । व॒पाश्र॑पणी॒भ्याम॒न्वा॒रभे॑ते । व॒पाश्र॑पणी॒भ्यामि॒ति
व॒पा – श्र॑पणी॒भ्याम् । अ॒न्वा॒रभे॑ते तत् । अ॒न्वा॒रभे॑त
इत्य॒नु – आ॒रभे॑ते । तन् न । ने॒व । इ॒वा॒न्वा॒रब्ध॑म् । अ॒न्वा॒रब्ध॑म् न ।
अ॒न्वा॒रब्ध॑मित्य॒नु – आ॒रब्ध॑म् । ने॒व । इ॒वा॒न॒न्वा॒रब्ध॑म् ।
अ॒न॒न्वा॒रब्ध॑मु॒प । अ॒न॒न्वा॒रब्ध॑मित्य॒न॒नु – आ॒रब्ध॑म् । उ॒प प्र । प्रे॒ष्य ।
इ॒ष्य हो॒तः । हो॒तर् ह॒व्या । ह॒व्या दे॒वेभ्यः॑ । दे॒वेभ्य॑ इति॑ । इत्या॑ह ।
आ॒हे॒षि॒तम् । इ॒षि॒त॒ हि । हि क॑र्म । क॑र्म क्रि॒यते॑ । क्रि॒यते॑ रे॒वतीः॑ ।
रे॒वती॑र् य॒ज्ञप॑तिम् । य॒ज्ञप॑तिम् प्रि॒य॒धा । य॒ज्ञप॑तिमि॒ति य॒ज्ञ – प॑तिम् ।

प्रि॒य॒धाऽऽवि॑शत । प्रि॒य॒धे॒ति॑ प्रि॒य – धा॑ । आ वि॑शत । वि॒श॒ते॒ति॑ ।
 इ॒त्या॒ह॑ । आ॒ह॒ य॒था॒य॒जुः॑ । य॒था॒य॒जु॒रे॒व॑ । य॒था॒य॒जु॒रि॒ति॑ य॒था–य॒जुः॑ ।
 ए॒वै॒तत् । ए॒त॒द॒ग्नि॒ना॑ । अ॒ग्नि॒ना॑ पु॒र॒स्तात् । पु॒र॒स्ता॒दे॒ति॑ ।
 ए॒ति॑ र॒क्ष॒साम् । र॒क्ष॒सा॒म॒प॒ह॒त्यै॑ । अ॒प॒ह॒त्यै॑ पृ॒थि॒व्याः॑ । अ॒प॒ह॒त्या॒
 इ॒त्य॒प – ह॒त्यै॑ । पृ॒थि॒व्याः॑ स॒म्पृ॒चः॑ । स॒म्पृ॒चः॑ पा॒हि॑ । स॒म्पृ॒च॒ इ॒ति॑
 स॒म् – पृ॒चः॑ । पा॒ही॒ति॑ । इ॒ति॑ ब॒र्हिः॑ । ब॒र्हि॒रु॒प॑ । 42 (50/61)

TS 6.3.8.3 - Kramam

उपा॑स्यति । अ॒स्य॒त्य॒स्क॒न्दा॒य॑ । अ॒स्क॒न्दा॒या॒स्क॒न्न॒म् । अ॒स्क॒न्नं॒ हि॑ ।
 हि॑ तत् । तद् यत् । यद् ब॒र्हि॒षि॑ । ब॒र्हि॒षि॒ स्क॒न्द॒ति॑ ।
 स्क॒न्द॒त्य॒थो॑ । अ॒थो॑ ब॒र्हि॒षद॒म् । अ॒थो॑ इ॒त्य॒थो॑ । ब॒र्हि॒षद॒मे॒व॑ ।
 ब॒र्हि॒षद॒मि॒ति॑ ब॒र्हि॒ – स॒द॒म् । ए॒वैन॒म् । ए॒न॒म् क॒रो॒ति॑ । क॒रो॒ति॑
 प॒रा॒ङ् । प॒रा॒डा॑ । आ॒ वर्त॑ते । वर्त॑तेऽ॒ध्व॒र्युः॑ । अ॒ध्व॒र्युः॑ प॒शोः॑ ।
 प॒शोः॑ स॒म्(२)॒ज्ञ॒प्य॒मा॒नात् । स॒म्(२)॒ज्ञ॒प्य॒मा॒नात् प॒शु॒भ्यः॑ ।
 स॒म्(२)॒ज्ञ॒प्य॒मा॒ना॒दि॒ति॑ स॒म् – ज्ञ॒प्य॒मा॒नात् । प॒शु॒भ्य॒ ए॒व॑ । प॒शु॒भ्य॒
 इ॒ति॑ प॒शु – भ्यः॑ । ए॒व॒ तत् । तन् नि॑ । नि॒ हु॒ते॑ । हु॒त॒ आ॒त्म॒नः॑ ।
 आ॒त्म॒नोऽना॑व॒स्का॒य॑ । अ॒ना॑व॒स्का॒य॒ ग॒च्छ॑ति ।

अ॒ना॒व॒स्का॒ये॒त्य॒ना॒ – व॒स्का॒य॒ । ग॒च्छ॒ति॒ श्रि॒यम् । श्रि॒यम् प्र॒ ।
 प्र॒ प॒शून् । प॒शूना॒प्नो॒ति॒ । आ॒प्नो॒ति॒ यः । य॒ ए॒व । ए॒वम् वे॒द॒ ।
 वे॒द॒ प॒श्चा॒ल्लो॒का॒ । प॒श्चा॒ल्लो॒का॒ वै । प॒श्चा॒ल्लो॒के॒ति॒ प॒श्चा॒त्-लो॒का॒ ।
 वा॒ ए॒षा॒ । ए॒षा॒ प्रा॒ची॒ । प्रा॒च्यु॒दा॒नी॒य॒ते॒ । उ॒दा॒नी॒य॒ते॒ यत् । उ॒दा॒नी॒य॒त॒
 इ॒त्यु॒त् – आ॒नी॒य॒ते॒ । यत् प॒त्नी॒ । प॒त्नी॒ नमः॑ । नम॒स्ते॒ । त॒ आ॒ता॒न॒ ।
 आ॒ता॒ने॒ति॒ । आ॒ता॒ने॒त्या॒ – ता॒न॒ । इ॒त्या॒ह॒ । आ॒हा॒दि॒त्य॒स्य॒ ।
 आ॒दि॒त्य॒स्य॒ वै । वै र॒श्म॒यः ( ) । र॒श्म॒य॒ आ॒ता॒नाः॒ । 43 (50/58)

TS 6.3.8.4 - Kramam

आ॒ता॒ना॒स्ते॒भ्यः॑ । आ॒ता॒ना॒ इ॒त्या॒ – ता॒नाः॑ । ते॒भ्य॒ ए॒व । ए॒व नमः॑ ।
 नम॒स्क॒रो॒ति॒ । क॒रो॒त्य॒न॒र्वा॒ । अ॒न॒र्वा॒ प्र॒ । प्रे॒हि॒ । इ॒ही॒ति॒ । इ॒त्या॒ह॒ ।
 आ॒ह॒ भ्रा॒तृ॒व्यः॑ । भ्रा॒तृ॒व्यो॒ वै । वा॒ अ॒र्वा॒ । अ॒र्वा॒ भ्रा॒तृ॒व्या॒प॒नु॒त्यै॑ ।
 भ्रा॒तृ॒व्या॒प॒नु॒त्यै॑ घृ॒त॒स्य॑ । भ्रा॒तृ॒व्या॒प॒नु॒त्या॒ इति॑ भ्रा॒तृ॒व्य॒ – अ॒प॒नु॒त्यै॑ ।
 घृ॒त॒स्य॑ कु॒ल्याम् । कु॒ल्या॒म॒नु॒ । अ॒नु॒ स॒ह॒ । स॒ह॒ प्र॒जया॑ ।
 प्र॒जया॑ स॒ह॒ । प्र॒जये॑ति॒ प्र॒ – जया॑ । स॒ह॒ रा॒यः॑ । रा॒य॒स्पो॒षे॒ण॒ ।
 पो॒षे॒णे॒ति॒ । इ॒त्या॒ह॒ । आ॒हा॒शि॒षम् । आ॒शि॒षमे॒व॒ ।
 आ॒शि॒ष॒मि॒त्या॒ – शि॒षम् । ए॒वै॒ताम् । ए॒ता॒मा॒ । आ॒ शा॒स्ते॒ ।

शा॒स्ते॒ आपः॑ । आपो॑ दे॒वीः । दे॒वीः शु॒द्धा॒युवः॑ । शु॒द्धा॒युव॑ इति॑ ।

शु॒द्धा॒युव॑ इति॑ शु॒द्ध – यु॒वः । इत्या॑ह । आ॒ह यथा॑य॒जुः ।

यथा॑य॒जुरे॒व । यथा॑य॒जुरिति॑ यथा – य॒जुः । ए॒वैतत् ।

ए॒तदित्ये॒तत् ॥ 44 (37/43)

(लो॒काय॑ नी॒यते॑ यद् – ब॒र्ही – र॒श्मयः॑ – स॒प्तत्रिं॑शच्च) (A8)

TS 6.3.9.1 - Kramam

प॒शोर् वै । वा आ॒लब्ध॑स्य । आ॒लब्ध॑स्य प्रा॒णान् ।

आ॒लब्ध॑स्येत्या – ल॒ब्धस्य॑ । प्रा॒णान्छुक् । प्रा॒णनि॑ति प्र – अ॒नान् ।

शु॒गृच्छ॑ति । ऋ॒च्छति॑ वाक् । वाक् ते॑ । त आ । आ प्या॑यताम् ।

प्या॑यताम् प्रा॒णः । प्रा॒णस्ते॑ । प्रा॒ण इति॑ प्र – अ॒नः । त आ ।

आ प्या॑यताम् । प्या॑यतामिति॑ । इत्या॑ह । आ॒ह प्रा॒णेभ्यः॑ । प्रा॒णेभ्य॑

ए॒व । प्रा॒णेभ्य॑ इति॑ प्र – अ॒नेभ्यः॑ । ए॒वास्य॑ । अ॒स्य शु॒चम् । शु॒चं

श॒मय॑ति । श॒मय॑ति सा । सा प्रा॒णेभ्यः॑ । प्रा॒णेभ्यो॑ऽधि । प्रा॒णेभ्य॑ इति॑

प्र – अ॒नेभ्यः॑ । अ॒धि पृ॒थि॒वीम् । पृ॒थि॒वीं शु॒क् । शु॒क् प्र ।

प्र वि॑शति । वि॑शति श॒म् । श॒महो॑भ्याम् । अ॒होभ्या॑मिति॑ ।

अ॒होभ्या॑मित्यहः॑ – भ्या॒म् । इति॑ नि । नि न॑यति ।

न॒य॒त्य॒हो॒रा॒त्रा॒भ्याम्॑ । अ॒हो॒रा॒त्रा॒भ्या॒मे॒व॑ ।
 अ॒हो॒रा॒त्रा॒भ्या॒मि॒त्य॒हः॑ – रा॒त्रा॒भ्याम्॑ । ए॒व पृ॒थि॒व्यै॑ । पृ॒थि॒व्यै शु॒चम्॑ ।
 शु॒चं॑ श॒मय॑ति । श॒मय॑त्योष॒धे । ओष॒धे त्रा॒यस्व॑ । त्रा॒यस्वै॒नम्॑ ।
 ए॒नं॑ स्व॒धिते॑ । स्व॒धिते॑ मा । स्व॒धित॑ इति॒ स्व – धि॒ते॑ । मै॒नम्॑ ।
 ए॒नं॑ हि॒ंसीः॑ । हि॒ंसी॒रिति॑ । इ॒त्याह॑ । आ॒ह वज्रः॑ । वज्रो॑ वै ।
 वै स्व॒धितिः॑ । स्व॒धितिः॑ शान्त्यै॑ ।

स्व॒धिति॑रिति॒ स्व – धि॒तिः॑ । 45 (50/59)

TS 6.3.9.2 - Kramam

शान्त्यै॑ पा॒र्श्वतः॑ । पा॒र्श्वत॑ आ । आ॒च्छ॒यति॑ । छ॒यति॑ म॒द्ध्य॒तः॑ ।
 म॒द्ध्य॒तो हि॑ । हि म॒नुष्याः॑ । म॒नुष्या॑ आ॒च्छ॒यन्ति॑ । आ॒च्छ॒यन्ति॑
 ति॒रश्ची॑नम् । आ॒च्छ॒यन्ती॒त्या – छ॒यन्ति॑ । ति॒रश्ची॑न॒मा । आ॒च्छ॒यति॑ ।
 छ॒य॒त्य॒नू॒ची॒नम्॑ । अ॒नू॒ची॒नं॑ हि । हि म॒नुष्याः॑ । म॒नुष्या॑
 आ॒च्छ॒यन्ति॑ । आ॒च्छ॒यन्ति॑ व्या॒वृ॒त्यै॑ । आ॒च्छ॒यन्ती॒त्या – छ॒यन्ति॑ ।
 व्या॒वृ॒त्यै रक्ष॑साम् । व्या॒वृ॒त्या इति॑ वि – आ॒वृ॒त्यै॑ । रक्ष॑साम् भा॒गः॑ ।
 भा॒गोऽसि॑ । अ॒सीति॑ । इति॑ स्थ॒वि॒मतः॑ । स्थ॒वि॒मतो॑ ब॒र्हिः॑ ।
 ब॒र्हि॒रक्त्वा॑ । अ॒क्त्वाऽप॑ । अ॒पा॒स्यति॑ । अ॒स्य॒त्य॒स्ना । अ॒स्नै॒व ।

ए॒व र॒क्षा॑ꣳसि । र॒क्षा॑ꣳसि नि॒रव॑दयते । नि॒रव॑दयत इ॒दम् । नि॒रव॑दयत
 इति॑ निः – अ॒वद॑यते । इ॒दम॒हम् । अ॒हꣳ र॒क्षः । र॒क्षोऽध॑मम् ।
 अ॒धम॑म् तमः । तमो॑ नयामि । न॒यामि॑ यः । योऽस्मा॑न् । अ॒स्मान्
 द्वेष्टि॑ । द्वेष्टि॑ यम् । यम् च । च॒ वय॑म् । व॒यम् द्वि॑ष्मः । द्वि॑ष्म इति॑ ।
 इत्या॑ह । आ॒ह द्वौ । द्वौ वा॒व । वा॒व पु॒रुषौ॑ । पु॒रुषौ॑ यम् । यम् च ।
 चै॒व । ए॒व द्वेष्टि॑ । 46 (50/54)

TS 6.3.9.3 - Kramam

द्वेष्टि॑ यः । यश्च॑ । चै॒नम् । ए॒नम् द्वेष्टि॑ । द्वेष्टि॑ तौ । तावु॑भौ ।
 उ॒भाव॑धमम् । अ॒धम॑म् तमः । तमो॑ नयति । न॒यती॑षे । इ॒षे त्वा॑ ।
 त्वेति॑ । इति॑ व॒पाम् । व॒पामु॑त् । उ॒त् खि॑दति । खि॒दती॑च्छते॑ ।
 इ॒च्छत॑ इव । इ॒व हि॑ । ह्ये॒षः । ए॒ष यः । यो य॑जते । य॒जते॑ यत् ।
 यदु॑पतृ॒न्धात् । उ॒पतृ॒न्धाद् रु॒द्रः । उ॒पतृ॒न्धादित्यु॑प – तृ॒न्धात् ।
 रु॒द्रोऽस्य॑ । अ॒स्य प॒शून् । प॒शून् घा॑तुकः । घा॒तुकः॑ स्यात् ।
 स्याद् यत् । यन् न । नो॑पतृ॒न्धात् । उ॒पतृ॒न्धादय॑ता ।
 उ॒पतृ॒न्धादित्यु॑प – तृ॒न्धात् । अ॒यता॑ स्यात् । स्याद॑न्यया॑ ।
 अ॒न्ययो॑पतृ॒णत्ति॑ । उ॒पतृ॒णत्य॑न्यया॑ । उ॒पतृ॒णत्तीत्यु॑प – तृ॒णत्ति॑ ।

अ॒न्यया॒ न । न धृ॒त्यै॑ । धृ॒त्यै॑ घृ॒तेन॑ । घृ॒तेन॑ द्या॒वापृ॑थि॒वी ।
 द्या॒वापृ॑थि॒वी प्र । द्या॒वापृ॑थि॒वी इति॑ द्या॒वा – पृ॒थि॒वी । प्रो॒र्ण्वा॒थाम् ।
 ऊ॒र्ण्वा॒थामि॑ति । इत्या॒ह । आ॒ह द्या॒वापृ॑थि॒वी । द्या॒वापृ॑थि॒वी ए॒व ।
 द्या॒वापृ॑थि॒वी इति॑ द्या॒वा – पृ॒थि॒वी । ए॒व र॒सेन॑ । र॒सेना॑नक्ति ।
 अ॒न॒क्त्य॑च्छि॒न्नः । अ॒च्छि॒न्नो रा॒यः । 47 (50/55)

TS 6.3.9.4 - Kramam

रा॒यः सु॒वीरः॑ । सु॒वीर॑ इति॑ । सु॒वीर॑ इति॑ सु – वी॒रः । इत्या॒ह ।
 आ॒ह य॒थाय॑जुः । य॒थाय॑जु॒रेव॑ । य॒थाय॑जु॒रिति॑ य॒था-य॑जुः । ए॒वैत॑त् ।
 ए॒तत् कू॒रम् । कू॒रमि॑व । इ॒व वै । वा ए॒तत् । ए॒तत् क॑रोति ।
 क॑रोति॒ यत् । यद् व॒पाम् । व॒पामु॑त्खि॒दति॑ । उ॒त्खि॒दत्यु॑रु ।
 उ॒त्खि॒दतीत्यु॑त् – खि॒दति॑ । उ॒र्वन्त॑रि॒क्षम् । अ॒न्त॑रि॒क्षम॑नु । अ॒न्वि॑हि ।
 इ॒हीति॑ । इत्या॒ह । आ॒ह शा॒न्त्यै॑ । शा॒न्त्यै॑ प्र । प्र वै । वा ए॒षः ।
 ए॒षोऽस्मा॑त् । अ॒स्मा॒ल्लो॒कात् । लो॒काच् च्य॑वते । च्य॑वते॒ यः ।
 यः प॒शुम् । प॒शुम् मृ॒त्यवे॑ । मृ॒त्यवे॑ नी॒यमा॑नम् । नी॒यमा॑नम॒न्वा॒रभ॑ते ।
 अ॒न्वा॒रभ॑ते व॒पाश्र॑पणी । अ॒न्वा॒रभ॑त॒ इत्य॑नु – आ॒रभ॑ते ।

षष्ठ काण्डे – तृतीयः प्रश्नः (TS 6.3)

व॒पा॒श्र॒प॒णी॒ पु॒नः॑ । व॒पा॒श्र॒प॒णी॒ इति॑ व॒पा – श्र॒प॒णी॒ । पु॒न॒र॒न्वा॒र॒भ॒ते॑ ।
अ॒न्वा॒र॒भ॒ते॒ऽस्मि॒न् । अ॒न्वा॒र॒भ॒त॒ इत्य॑नु – आ॒र॒भ॒ते॑ । अ॒स्मि॒न्ने॒व ।
ए॒व लो॒के॑ । लो॒के॑ प्र॒ति॒ । प्र॒ति॒ ति॒ष्ठ॒ति॒ । ति॒ष्ठ॒त्य॒ग्नि॒ना॑ ॥ अ॒ग्नि॒ना॑
पु॒र॒स्ता॒त् ॥ पु॒र॒स्ता॒दे॒ति॒ । ए॒ति॒ र॒क्ष॒सा॒म् । र॒क्ष॒सा॒म्प॒ह॒त्यै॑ । अ॒प॒ह॒त्या॑
अथो॑ ॥ अ॒प॒ह॒त्या॑ इत्य॑प – ह॒त्यै॑ । अथो॑ दे॒व॒ताः॑ ॥ अथो॑ इत्य॑थो॑ ।
दे॒व॒ता॑ ए॒व । ए॒व ह॒व्ये॑न । ह॒व्ये॑ना॒नु । 48 (50/58)

TS 6.3.9.5 - Kramam

अ॒न्वे॒ति॒ । ए॒ति॒ न॒ । ना॒न्त॒म॒म् । अ॒न्त॒म॒म॒ङ्गा॒र॒म् । अ॒ङ्गा॒र॒म॒ति॒ । अ॒ति॒
ह॒रे॒त् । ह॒रे॒द् य॒त् । य॒द॒न्त॒म॒म् । अ॒न्त॒म॒म॒ङ्गा॒र॒म् । अ॒ङ्गा॒र॒म॒ति॒ह॒रे॒त् ॥
अ॒ति॒ह॒रे॒द् दे॒व॒ताः॑ ॥ अ॒ति॒ह॒रे॒दि॒त्य॒ति॒ – ह॒रे॒त् । दे॒व॒ता॑ अ॒ति॒ ।
अ॒ति॒ म॒न्ये॒त॒ । म॒न्ये॒त॒ वा॒यो॑ ॥ वा॒यो॑ वि॒ । वा॒यो॑ इति॑ वा॒यो॑ ॥ वी॒हि॒ ।
इ॒हि॒ स्तो॒का॒ना॒म् ॥ स्तो॒का॒ना॒मि॒ति॒ । इ॒त्या॒ह॒ । आ॒ह॒ तस्मा॑त् ।
तस्मा॑द् वि॒भ॒क्ताः॑ । वि॒भ॒क्ताः॑ स्तो॒काः॑ ॥ वि॒भ॒क्ता॑ इति॑ वि – भ॒क्ताः॑ ।
स्तो॒का॑ अ॒व॒ । अ॒व॒ प॒द्य॒न्ते॑ ॥ प॒द्य॒न्ते॑ऽग्र॒म् । अ॒ग्र॒म् वै॑ ॥ वा॒ ए॒त॒त् ।
ए॒त॒त् प॒शू॒ना॒म् ॥ प॒शू॒ना॒म् य॑त् । य॒द् व॒पा॒ । व॒पा॑ऽग्र॒म् ॥
अ॒ग्र॒मो॒ष॒धि॒ना॒म् ॥ ओ॒ष॒धि॒ना॒म् ब॒र्हिः॑ ॥ ब॒र्हि॒र॒ग्रे॑ण । अ॒ग्रे॑णै॒व ॥

तैत्तिरीय संहिता क्रम पाठे (TS 6.3)

ए॒वाग्र॑म् । अ॒ग्र॒ꣳ॒ सम् । स॒म॒र्द्ध॑यति । अ॒र्द्ध॑यत्यथो॑ । अथो॑ ओष॒धीषु॑ ।
अथो॑ इत्यथो॑ । ओष॒धीष्वे॒व । ए॒व प॒शून् । प॒शून् प्र॒ति ।
प्र॒तिष्ठा॑पयति । स्था॒पय॑ति स्वा॒हाकृ॑तीभ्यः । स्वा॒हाकृ॑तीभ्यः प्र ।
स्वा॒हाकृ॑तीभ्य इति॑ स्वा॒हाकृ॑ति - भ्यः । प्रे॒ष्य । इ॒ष्येति॑ ।
इत्या॑ह ( ) । आ॒ह य॒ज्ञस्य॑ । 49 (50/55)

TS 6.3.9.6 - Kramam

य॒ज्ञस्य॑ स॒मिष्ट्यै॑ । स॒मिष्ट्यै॑ प्रा॒णापा॑नौ । स॒मिष्ट्या॑ इति॑
सम् - इ॒ष्ट्यै॑ । प्रा॒णापा॑नौ वै । प्रा॒णापा॑नाविति॑ प्रा॒ण - अ॒पा॒नौ ।
वा ए॒तौ । ए॒तौ प॒शूनाम्॑ । प॒शूनाम्॑ यत् । यत् पृ॒षदा॑ज्यम् ।
पृ॒षदा॑ज्यमा॒त्मा । पृ॒षदा॑ज्यमि॒ति पृ॒षत् - आ॒ज्यम् । आ॒त्मा व॒पा ।
व॒पा पृ॒षदा॑ज्यम् । पृ॒षदा॑ज्यम॒भिघा॑र्य । पृ॒षदा॑ज्यमि॒ति
पृ॒षत् - आ॒ज्यम् । अ॒भिघा॑र्य व॒पाम् । अ॒भिघा॑र्येत्य॒भि - घा॑र्य ।
व॒पाम॒भि । अ॒भि घा॑रयति । घा॒रय॑त्या॒त्मन् । आ॒त्मन्ने॒व ।
ए॒व प॒शूनाम्॑ । प॒शूनाम्॑ प्रा॒णापा॑नौ । प्रा॒णापा॑नौ द॒धाति॑ ।
प्रा॒णापा॑नाविति॑ प्रा॒ण-अ॒पा॒नौ । द॒धाति॑ स्वा॒हा । स्वा॒होर्द्ध्व॑न॒भस॑म् ।
ऊ॒र्द्ध्व॑न॒भस॑म् मा॒रुत॑म् । ऊ॒र्द्ध्व॑न॒भस॑मित्यू॒र्द्ध्व - न॒भस॑म् ।

मारु॒तम् ग॒च्छ॒तम् । ग॒च्छ॒तमि॒ति । इ॒त्याह॑ । आ॒हो॒र्ध्व॒नभाः॑ ।
 ऊ॒र्ध्व॒नभा॑ ह । ऊ॒र्ध्व॒नभा॑ इ॒त्यू॒र्ध्व – न॒भाः । ह॒ स्म । स्म॒ वै ।
 वै मा॒रुतः॑ । मा॒रुतो॑ दे॒वाना॑म् । दे॒वाना॑म् व॒पाश्र॒पणी॑ ।
 व॒पाश्र॒पणी॑ प्र । व॒पाश्र॒पणी॑ इति॑ व॒पा – श्र॒पणी॑ । प्र॒ हर॑ति ।
 हर॑ति ते॒न । ते॒नै॒व । ए॒वैनै॑ । ए॒ने प्र । ए॒ने इ॒त्ये॒ने । प्र॒ हर॑ति ।
 हर॑ति वि॒षूची॑ । वि॒षूची॑ प्र । वि॒षूची॑ इति॑ वि॒षूची॑ । प्र॒ हर॑ति ।
 हर॑ति तस्मा॑त् । तस्मा॑द् वि॒ष्वञ्चौ॑ । वि॒ष्वञ्चौ॑ प्रा॒णापा॒नौ ।
 प्रा॒णापा॒नावि॑ति प्रा॒ण – अ॒पा॒नौ ॥ 50 (46/57)

(स्व॒थि॒ति – श्रै॒वा – च्छि॒त्रो – ह॒व्ये॒ने – ष्ये॒त्याह॑ –
 षट्च॑त्वारि॒ंशच्च॑) (A9)

TS 6.3.10.1 - Kramam

प॒शुमा॒लभ्य॑ । आ॒लभ्य॑ पु॒रोडा॑शम् । आ॒लभ्ये॒त्या – ल॒भ्य ।
 पु॒रोडा॑शम् निः । निर् व॒पति॑ । व॒पति॑ स॒मेध॑म् । स॒मेध॑मे॒व ।
 स॒मेध॑मि॒ति स – मे॒धम् । ए॒वैन॑म् । ए॒नमा॑ । आ ल॒भते॑ । ल॒भते॑
 व॒पया॑ । व॒पया॑ प्र॒चर्य॑ । प्र॒चर्य॑ पु॒रोडा॑शे॒न । प्र॒चर्ये॑ति॒ प्र – च॒र्य ।
 पु॒रोडा॑शे॒न प्र । प्र॒ चर॑ति । च॒रत्यूर्क॑ । ऊ॒र्ग॒ वै । वै पु॒रोडा॑शः ।

पु॒रो॒डा॒श॒ ऊ॒र्ज॑म् । ऊ॒र्ज॑मे॒व । ए॒व प॒शू॒नाम् । प॒शू॒नाम् म॒द्ध्य॑तः ।
 म॒द्ध्य॑तो॒ द॒धा॑ति । द॒धा॑त्यथो॑ । अथो॑ प॒शोः॑ । अथो॑ इत्यथो॑ ।
 प॒शो॒रे॒व । ए॒व छि॒द्रम् । छि॒द्रम॑पि । अ॒पि द॒धा॑ति ।
 द॒धा॑ति पृ॒षदा॒ज्य॑स्य । पृ॒षदा॒ज्य॑स्यो॒प॒ह॑त्य । पृ॒षदा॒ज्य॑स्येति॑
 पृ॒षत् – आ॒ज्य॑स्य । उ॒प॒ह॑त्य त्रिः । उ॒प॒ह॑त्येत्यु॒प – ह॑त्य ।
 त्रिः पृ॒च्छ॑ति । पृ॒च्छ॑ति शृ॒तम् । शृ॒त॒ञ् ह॒वी॑(३)ः । ह॒वी॑(३)ः श॒मि॑तः ।
 श॒मि॑तरिति॑ । इति॑ त्रि॒ष॒त्याः । त्रि॒ष॒त्या हि । त्रि॒ष॒त्या इति॑ त्रि॒-स॒त्याः ।
 हि दे॒वाः । दे॒वा यः । योऽशृ॑तम् । अशृ॑त॒ञ् शृ॒तम् । शृ॒त॒मा॒ह ।
 आ॒ह सः । स ए॒न॒सा । ए॒न॒सा प्रा॒णापा॒नौ । प्रा॒णापा॒नौ वै ।
 प्रा॒णापा॒नावि॑ति प्रा॒ण – अ॒पा॒नौ । वा ए॒तौ । ए॒तौ प॒शू॒नाम् ।
 प॒शू॒नाम् य॑त् । 51 (50/58)

TS 6.3.10.2 - Kramam

यत् पृ॒षदा॒ज्यम् । पृ॒षदा॒ज्यम् प॒शोः॑ । पृ॒षदा॒ज्य॑मिति॑
 पृ॒षत् – आ॒ज्यम् । प॒शोः॑ ख॒लु । ख॒लु वै । वा आ॒ल॒ब्ध॑स्य ।
 आ॒ल॒ब्ध॑स्य हृ॒दय॑म् । आ॒ल॒ब्ध॑स्ये॒त्या – ल॒ब्ध॑स्य । हृ॒दय॑मा॒त्मा ।

आ॒त्माऽभि॑ । अ॒भि॒ सम् । स॒मेति॑ । ए॒ति॒ यत् । यत् पृ॒षदा॒ज्येन॑ ।
 पृ॒षदा॒ज्येन॑ हृद॒यम् । पृ॒षदा॒ज्येनेति॑ पृ॒षत् – आ॒ज्येन॑ ।
 हृद॒यम॒भिघा॑रयति । अ॒भिघा॑रयत्यात्मन् ।
 अ॒भिघा॑रयतीत्य॒भि – घा॑रयति । आ॒त्मन्ने॒व । ए॒व प॒शूना॑म् । प॒शूना॑म्
 प्रा॒णापा॒नौ । प्रा॒णापा॒नौ द॑धाति । प्रा॒णापा॒नावि॑ति प्रा॒णा-अ॒पा॒नौ ।
 द॑धाति प॒शुना॑ ॥ प॒शुना॑ वै । वै दे॒वाः । दे॒वाः सु॒वर्ग॑म् । सु॒वर्ग॑म्
 लो॒कम् । सु॒वर्ग॑मिति सु॒वः – ग॑म् । लो॒कमा॑यन् । आ॒यन् ते॑ ।
 तेऽम॑न्यन्त । अ॒मन्य॑न्त म॒नुष्याः॑ । म॒नुष्या॑ नः । नोऽन्वा॑भविष्यन्ति ।
 अ॒न्वाभ॑विष्यन्तीति । अ॒न्वाभ॑विष्यन्तीत्यनु – आ॒भवि॑ष्यन्ति ।
 इति॑ तस्य॑ । तस्य॑ शि॒रः । शि॒रश्छि॑त्वा । छि॒त्वामे॑धम् । मे॒धम् प्र॑ ।
 प्रा॒क्षार॑यन् । अ॒क्षार॑यन्थ् सः । स प्र॒क्षः । प्र॒क्षोऽभ॑वत् । अ॒भ॒वत्
 तत् । तत् प्र॒क्षस्य॑ । प्र॒क्षस्य॑ प्र॒क्षत्व॑म् । प्र॒क्षत्व॑म् यत् । प्र॒क्षत्व॑मिति॑
 प्र॒क्ष – त्व॑म् । यत् प्ल॒क्षशा॒खा । प्ल॒क्षशा॒खोत्त॑रबर्हिः ।
 प्ल॒क्षशा॒खेति॑ प्ल॒क्ष – शा॒खा । उ॒त्तर॑बर्हिर् भवति ।

उ॒त्तर॒ब॒र्हि॒रित्यु॒त्तर – ब॒र्हिः । भ॒वति॒ स॒मे॒धस्य॑ । स॒मे॒धस्यै॒व ।

स॒मे॒धस्ये॒ति स – मे॒धस्य॑ । ए॒व प॒शोः । 52 (50/61)

TS 6.3.10.3 - Kramam

प॒शो॒रव॑ । अ॒व द्य॒ति । द्य॒ति प॒शुम् । प॒शुम् वै॑ । वै ह्रि॒यमा॑णम् ।
ह्रि॒यमा॑ण॒ञ् रक्षा॑ञ्॒सि । रक्षा॑ञ्॒स्यनु॑ । अ॒नु स॒चन्ते॑ । स॒चन्ते॑ऽन्तरा॑ ।

अ॒न्तरा॑ यू॒पम् । यू॒पम् च॑ । चा॒हव॑नी॒यम् । आ॒हव॑नी॒यम् च॑ ।

आ॒हव॑नी॒यमि॒त्या – ह॒वनी॑यम् । च॒ ह॒रति॑ । ह॒रति॑ रक्ष॒साम् ।

रक्ष॒साम॒पह॑त्यै । अ॒पह॑त्यै प॒शोः । अ॒पह॑त्या इ॒त्यप॑ – ह॒त्यै ।

प॒शोर् वै॑ । वा आ॒लब्ध॑स्य । आ॒लब्ध॑स्य म॒नः ।

आ॒लब्ध॑स्ये॒त्या – ल॒ब्धस्य॑ । म॒नोऽप॑ । अ॒प क्रा॑मति ।

क्रा॑मति म॒नोता॑यै । म॒नोता॑यै ह॒विषः॑ । ह॒विषो॑ऽव॒दीय॑मा॒नस्य॑ ।

अ॒वदी॑यमा॒नस्या॒नु । अ॒वदी॑यमा॒नस्ये॒त्यव॑-दी॒यमा॒नस्य॑ । अ॒नु ब्रू॑हि ।

ब्रू॑हीति । इ॒त्याह॑ । आ॒ह म॒नः । म॒न ए॒व । ए॒वास्य॑ । अ॒स्याव॑ ।

अ॒व रु॒न्धे । रु॒न्ध ए॒काद॑श । ए॒काद॑शा॒वदा॑नानि । अ॒वदा॑नान्य॒व ।

अ॒वदा॑ना॒नीत्य॑व – दा॒नानि॑ । अ॒व द्य॒ति । द्य॒ति द॑श । द॑श वै ।

वै प॒शोः । प॒शोः प्रा॒णाः । प्रा॒णा आ॒त्मा । प्रा॒णा इति॑ प्र – अ॒नाः ।

आ॒त्मै॒काद॑शः । ए॒काद॑शो या॒वान् । या॒वाने॒व । ए॒व प॒शुः ।

प॒शुस्त॑स्य । तस्या॒व । अ॒व द्य॑ति । 53 (50/56)

TS 6.3.10.4 - Kramam

द्य॑ति हृद॒यस्य॑ । हृद॒यस्या॒ग्रे ॥ अ॒ग्रेऽव॑ । अ॒व द्य॑ति । द्य॒त्यथ॑ ।
अथ॑ जि॒ह्वायाः॑ ॥ जि॒ह्वाया॑ अथ॑ । अथ॑ वक्ष॒सः । वक्ष॒सो यत् ।
यद् वै । वै हृद॒येन॑ । हृद॒येना॒भिगच्छ॑ति । अ॒भिगच्छ॑ति तत् ।
अ॒भिगच्छ॑तीत्य॒भि – गच्छ॑ति । तज् जि॒ह्वाया॑ ॥ जि॒ह्वाया॑ वद॑ति ।
वद॑ति यत् । यज् जि॒ह्वाया॑ ॥ जि॒ह्वाया॑ वद॑ति । वद॑ति तत् । तदु॒रसः॑ ।
उ॒रसोऽधि॑ । अ॒धि निः । निर्व॑दति । वद॒त्येतत्॑ । ए॒तद् वै । वै प॒शोः ।
प॒शोर् यथा॑पूर्वम् । यथा॑पूर्वम् य॒स्य । यथा॑पूर्वमि॒ति यथा॑ – पूर्॒वम् ।
यस्यै॒वम् । ए॒वम॒वदा॑य । अ॒वदा॑य यथा॒कामम्॑ ॥ अ॒वदा॑येत्य॒व-दा॑य ।
यथा॒काम॑मुत्त॒रेषाम्॑ । यथा॒काम॑मि॒ति यथा॑-का॒मम् ॥ उत्त॒रेषाम॑वद॑ति ।
उत्त॒रेषामि॒त्युत् – त॒रेषाम्॑ । अ॒वद॑ति यथा॒पूर्वम्॑ ।
अ॒वद॑तीत्य॒व – द्य॑ति । यथा॒पूर्वमे॒व । यथा॑पूर्वमि॒ति यथा॑ – पूर्॒वम् ।
ए॒वास्य॑ । अ॒स्य प॒शोः । प॒शोर्वा॒त्तम् । अ॒वत्त॑म् भव॑ति ।

भवति म॒द्ध्य॒तः । म॒द्ध्य॒तो गु॒दस्य॑ । गु॒दस्या॒व । अ॒व द्य॑ति ।
 द्य॑ति म॒द्ध्य॒तः । म॒द्ध्य॒तो हि॑ । हि प्रा॒णः । प्रा॒ण उ॒त्तम॑स्य ।
 प्रा॒ण इति॑ प्र – अ॒नः । उ॒त्तम॑स्या॒व । उ॒त्तम॑स्येत्युत् – तम॑स्य ।
 अ॒व द्य॑ति । द्य॒त्युत्त॑मः । 54 (50/59)

TS 6.3.10.5 - Kramam

उ॒त्तमो॑ हि । उ॒त्तम॑ इत्युत् – तमः॑ । हि प्रा॒णः । प्रा॒णो यदि॑ । प्रा॒ण
 इति॑ प्र–अ॒नः । यदी॑तरम् । इ॒तरम् यदि॑ । यदी॑तरम् । इ॒तरमु॒भयम्॑ ।
 उ॒भयमे॒व । ए॒वाजा॑मि । अ॒जा॒मि जा॑यमानः । जा॑यमनो॒ वै ।
 वै ब्रा॒ह्मणः॑ । ब्रा॒ह्मण॑स्त्रि॒भिः । त्रि॒भिर्ऋ॑ण॒वा । त्रि॒भिरिति॑ त्रि–भिः॑ ।
 ऋ॒ण॒वा जा॑यते । ऋ॒णवे॑त्यृण – वा । जा॑यते ब्रह्म॒चर्ये॑ण ।
 ब्रह्म॒चर्ये॑णर्षि॒भ्यः । ब्रह्म॒चर्ये॑णेति॑ ब्रह्म – चर्ये॑ण । ऋषि॒भ्यो यज्ञे॑न ।
 ऋषि॒भ्य इत्यृषि॑ – भ्यः । यज्ञे॑न दे॒वेभ्यः॑ । दे॒वेभ्यः॑ प्र॒जया॑ ।
 प्र॒जया॑ पि॒तृभ्यः॑ । प्र॒जये॑ति प्र – जया॑ । पि॒तृभ्य॑ ए॒षः । पि॒तृभ्य॑ इति॑
 पि॒तृ – भ्यः॑ । ए॒ष वै । वा अ॒नृणः॑ । अ॒नृणो॑ यः । यः पु॒त्री ।
 पु॒त्री यज्वा॑ । यज्वा॑ ब्रह्म॒चारि॑वासी । ब्रह्म॒चारि॑वासी तत् ।
 ब्रह्म॒चारि॑वासीति॑ ब्रह्म॒चारि॑ – वासी॑ । तद॒वदानैः॑ । अ॒वदानै॑रेव ।

अ॒व॒दा॒नै॒रि॒त्य॒व – दा॒नैः॑ । ए॒वा॒व । अ॒व द॒य॒ते । द॒य॒ते तत् ।
तद॒व॒दा॒ना॒ना॒म । अ॒व॒दा॒ना॒ना॒म॒व॒दा॒न॒त्व॒म् ।
अ॒व॒दा॒ना॒ना॒मि॒त्य॒व – दा॒ना॒ना॒म । अ॒व॒दा॒न॒त्व॒म् दे॒वा॒सु॒राः ।
अ॒व॒दा॒न॒त्व॒मि॒त्य॒व॒दा॒न – त्व॒म् । दे॒वा॒सु॒राः स॒म्य॑त्ताः । दे॒वा॒सु॒रा इति॑
दे॒व – अ॒सु॒राः । स॒म्य॑त्ता आ॒सन् । स॒म्य॑त्ता इति॑ स॒म – य॒त्ताः ।
आ॒सन् ते । ते दे॒वाः । दे॒वा अ॒ग्नि॒म् । अ॒ग्नि॒मब्रु॑वन् ।
अ॒ब्रु॒वन् त्व॒या । त्व॒या वी॒रेण॑ । वी॒रे॒णा॒सु॒रान् । अ॒सु॒रा॒न॒भि ।
अ॒भि भ॒वाम॑ । भ॒वा॒मे॒ति ( ) । इति॑ सः । 55 (50/64)

TS 6.3.10.6 - Kramam

सो॑ऽब्र॒वीत् । अ॒ब्र॒वीद् व॒रम् । व॒रम् वृ॑णै । वृ॒णै प॒शोः॑ ।
प॒शो॑रु॒द्धार॒म् । उ॒द्ध॒र॒मुत् । उ॒द्धा॒र॒मि॒त्युत्-हा॒रम् । उ॒द्ध॒रै ।
हा॒रा इति॑ । इति॑ सः । स ए॒तम् । ए॒त॒मु॒द्धार॒म् । उ॒द्धा॒र॒मुत् ।
उ॒द्धा॒र॒मि॒त्युत् – हा॒रम् । उ॒द॒ह॒र॒त । अ॒ह॒र॒त दोः॑ । दोः॑ पू॒र्वा॒र्द्ध॒स्य॑ ।
पू॒र्वा॒र्द्ध॒स्य॑ गु॒दम् । पू॒र्वा॒र्द्ध॒स्ये॒ति पू॒र्व – अ॒र्द्ध॒स्य॑ । गु॒दम् म॒द्ध्य॒तः ।
म॒द्ध्य॒तः श्रो॑णि॒म् । श्रो॑णि॒म् ज॒घ॒ना॒र्द्ध॒स्य॑ । ज॒घ॒ना॒र्द्ध॒स्य॑ त॒तः ।
ज॒घ॒ना॒र्द्ध॒स्ये॒ति ज॒घ॒न – अ॒र्द्ध॒स्य॑ । त॒तो दे॒वाः । दे॒वा अ॒भ॒वन् ।

अ॒भ॒वन्॑ प॒रा । प॒राऽसु॒राः । अ॒सु॒रा यत् । यत् त्र्य॒ङ्गा॒णाम् ।
 त्र्य॒ङ्गा॒णां॑ स॒म॒व॒द्य॒ति । त्र्य॒ङ्गा॒णा॒मि॒ति त्रि - अ॒ङ्गा॒नाम् ।
 स॒म॒व॒द्य॒ति भ्रा॒तृ॒व्या॒भि॒भू॒त्यै । स॒म॒व॒द्य॒तीति॑ स॒म् - अ॒व॒द्य॒ति ।
 भ्रा॒तृ॒व्या॒भि॒भू॒त्यै भ॒व॒ति । भ्रा॒तृ॒व्या॒भि॒भू॒त्या इति॑ भ्रा॒तृ॒व्य-अ॒भि॒भू॒त्यै ।
 भ॒व॒त्या॒त्म॒ना । आ॒त्म॒ना प॒रा । प॒राऽस्य॑ । अ॒स्य भ्रा॒तृ॒व्यः । भ्रा॒तृ॒व्यो
 भ॒व॒ति । भ॒व॒त्य॒क्ष्ण॒या । अ॒क्ष्ण॒याऽव॑ । अ॒व द्य॒ति । द्य॒ति तस्मा॑त् ।
 तस्मा॑द॒क्ष्ण॒या । अ॒क्ष्ण॒या प॒श॒वः । प॒श॒वोऽङ्गा॑नि । अ॒ङ्गा॑नि प्र ।
 प्र ह॒र॒न्ति । ह॒र॒न्ति प्र॒ति॒ष्ठि॒त्यै ।

प्र॒ति॒ष्ठि॒त्या इति॑ प्र॒ति - स्ति॒त्यै ॥ 56 (45/52)

(ए॒तौ प॒शूनां॑ - स॒मे॒ध॒स्यै॒व - तस्या॑ वो - त॒मस्या॑व॒ द्य॒ती - ति
 - पञ्च॑च॒त्वारि॒ंश॒च्च) (A10)

TS 6.3.11.1 - Kramam

मे॒द॒सा सु॒चौ । सु॒चौ प्र । प्रो॒र्णोति॑ । ऊ॒र्णोति॑ मे॒दो॒रूपाः । मे॒दो॒रूपा
 वै । मे॒दो॒रूपा इति॑ मे॒दः - रू॒पाः । वै प॒श॒वः । प॒श॒वो रू॒पम् ।
 रू॒पमे॒व । ए॒व प॒शु॒षु । प॒शु॒षु द॒धाति॑ । द॒धाति॑ यू॒षन् । यू॒षन् व॒धाय॑ ।
 अ॒व॒धाय॑ प्र । अ॒व॒धाये॒त्य॒व - धा॒य । प्रो॒र्णोति॑ । ऊ॒र्णोति॑ र॒सः ।

र॒सो वै । वा ए॒षः । ए॒ष प॒शूनाम् । प॒शूनाम् यँत् । यद् यूः ।
यू र॒सम् । र॒समे॒व । ए॒व प॒शुषु । प॒शुषु द॒धाति । द॒धाति पा॒र्श्वेन॑ ।
पा॒र्श्वेन॑ व॒साहो॒मम् । व॒साहो॒मम् प्र । व॒साहो॒ममि॒ति व॒सा – हो॒मम् ।
प्र यौ॑ति । यौ॒ति म॒द्ध्यम् । म॒द्ध्यम् वै । वा ए॒तत् । ए॒तत् प॒शूनाम् ।
प॒शूनाम् यँत् । यत् पा॒र्श्वम् । पा॒र्श्वं र॒सः । र॒स ए॒षः ।
ए॒ष प॒शूनाम् । प॒शूनाम् यँत् । यद् व॒सा । व॒सा यत् । यत् पा॒र्श्वेन॑ ।
पा॒र्श्वेन॑ व॒साहो॒मम् । व॒साहो॒मम् प्र॒यौति॑ । व॒साहो॒ममि॒ति
व॒सा – हो॒मम् । प्र॒यौति॑ म॒द्ध्यतः॑ । प्र॒यौती॑ति प्र – यौ॑ति ।
म॒द्ध्यत॑ ए॒व । ए॒व प॒शूनाम् । प॒शूनां र॒सम् । र॒सम् द॒धाति ।
द॒धाति घ्न॑न्ति । घ्न॑न्ति वै । 57 (50/55)

TS 6.3.11.2 - Kramam

वा ए॒तत् । ए॒तत् प॒शुम् । प॒शुम् यँत् । यथ् स॒म्(२)ज॒पय॑न्ति ।
स॒म्(२)ज॒पय॑न्त्यै॒न्द्रः । स॒म्(२)ज॒पय॑न्तीति स॒म् – ज॒पय॑न्ति ।
ऐ॒न्द्रः ख॒लु । ख॒लु वै । वै दे॒वत॑या । दे॒वत॑या प्रा॒णः । प्रा॒ण ऐ॒न्द्रः ।
प्रा॒ण इति॑ प्र – अ॒नः । ऐ॒न्द्रोऽपानः॑ । अ॒पान॑ ऐ॒न्द्रः ।
अ॒पान॑ इत्य॑प – अ॒नः । ऐ॒न्द्रः प्रा॒णः । प्रा॒णो अ॒ङ्गो अ॒ङ्गो ।

प्रा॒ण इति॑ प्र - अ॒नः । अ॒ङ्गो॑अ॒ङ्गो॑ नि । अ॒ङ्गो॑अ॒ङ्गो॑
 इत्य॑ङ्गो - अ॒ङ्गो॑ । नि दे॑द्ध्यत् । दे॒द्ध्य॒दिति॑ । इत्या॑ह ।
 आ॒ह प्रा॒णापा॒नौ । प्रा॒णापा॒नावे॒व । प्रा॒णापा॒नावि॒ति प्रा॒ण - अ॒पा॒नौ ।
 ए॒व प॒शुषु॑ । प॒शुषु॑ दधाति । द॒धाति॑ दे॒व । दे॒व त्वष्टः॑ । त्वष्ट॑र् भूरि॑ ।
 भूरि॑ ते । ते स॒ञ्स॒म् । स॒ञ्स॒मेतु॑ । स॒ञ्स॒मिति॑ स॒म् - स॒म् ।
 ए॒त्विति॑ । इत्या॑ह । आ॒ह त्वाष्ट्राः॑ । त्वाष्ट्रा॑ हि । हि दे॒वत॑या ।
 दे॒वत॑या प॒शवः॑ । प॒शवो॑ वि॒षुरू॒पाः । वि॒षुरू॒पा यत् । वि॒षुरू॒पा इति॑
 वि॒षु - रू॒पाः । यथ् स॒लक्ष्मा॑णः । स॒लक्ष्मा॑णो भव॒थ । स॒लक्ष्मा॑ण
 इति॑ स - लक्ष्मा॑णः । भव॒थेति॑ । इत्या॑ह । आ॒ह वि॒षुरू॒पाः ।
 वि॒षुरू॒पा हि । वि॒षुरू॒पा इति॑ वि॒षु - रू॒पाः । ह्ये॒ते । ए॒ते स॒न्तः ।
 स॒न्तः स॒लक्ष्मा॑णः । स॒लक्ष्मा॑ण ए॒तर्हि॑ । स॒लक्ष्मा॑ण इति॑
 स - लक्ष्मा॑णः । ए॒तर्हि॑ भव॒न्ति । भव॒न्ति दे॒वत्रा॑ । दे॒वत्रा॑ य॒न्तम्॑ ।
 दे॒वत्रे॑ति दे॒व - त्रा॑ । य॒न्तम॑वसे । 58 (50/62)

TS 6.3.11.3 - Kramam

अ॒वसे॑ स॒खायः॑ । स॒खायो॑ऽनु । अ॒नु त्वा॑ । त्वा मा॒ता । मा॒ता पि॒तरः॑ ।
 पि॒तरो॑ म॒दन्तु॑ । म॒दन्त्विति॑ । इत्या॑ह । आ॒हानु॑मतम् । अ॒नुमत॑मे॒व ।

अनु॒मत॒मित्यनु॑ – म॒तम् । ए॒वैन॑म् । ए॒नम् मा॒त्रा । मा॒त्रा पि॒त्रा ।
 पि॒त्रा सु॒वर्ग॑म् । सु॒वर्ग॑म् लो॒कम् । सु॒वर्ग॑मि॒ति सु॒वः – ग॒म् ।
 लो॒कम् ग॒मय॑ति । ग॒मय॑त्य॒र्द्धर्च॑ । अ॒र्द्धर्च॑ व॒साहो॑मम् । अ॒र्द्धर्च॑
 इत्य॒र्द्ध – ऋ॒चे । व॒साहो॑मम् जु॒होति॑ । व॒साहो॑ममि॒ति व॒सा-हो॑मम् ।
 जु॒होत्य॒सौ । अ॒सौ वै । वा अ॒र्द्धर्चः॑ । अ॒र्द्धर्च॑ इ॒यम् ।
 अ॒र्द्धर्च॑ इत्य॒र्द्ध – ऋ॒चः । इ॒यम॒र्द्धर्चः॑ । अ॒र्द्धर्च॑ इ॒मे ।
 अ॒र्द्धर्च॑ इत्य॒र्द्ध – ऋ॒चः । इ॒मे ए॒व । इ॒मे इ॒तीमे॑ । ए॒व र॒सेन॑ ।
 र॒सेना॑नक्ति । अ॒नक्ति॑ दि॒शः । दि॒शो जु॒होति॑ । जु॒होति॑ दि॒शः ।
 दि॒श ए॒व । ए॒व र॒सेन॑ । र॒सेना॑नक्ति । अ॒नक्त्य॑थो । अ॒थो दि॒ग्भ्यः॑ ।
 अ॒थो इत्य॑थो । दि॒ग्भ्य ए॒व । दि॒ग्भ्य इति॑ दिक् – भ्यः । ए॒वोर्ज॑म् ।
 ऊ॒र्जं र॒सम् । र॒सम॑व । अ॒व रु॒न्धे । रु॒न्धे प्रा॒णापा॒नौ । प्रा॒णापा॒नौ
 वै । प्रा॒णापा॒नावि॑ति प्रा॒ण – अ॒पा॒नौ । वा ए॒तौ । ए॒तौ प॒शूना॑म् ।
 प॒शूना॑म् य॒त् । य॒त् पृ॒षदा॒ज्यम् । पृ॒षदा॒ज्यम् वा॒नस्प॑त्याः ।
 पृ॒षदा॒ज्यमि॑ति पृ॒षत् – आ॒ज्यम् । वा॒नस्प॑त्याः ख॒लु ।
 ख॒लु वै । 59 (50/61)

TS 6.3.11.4 - Kramam

वै दे॒वतया॑ । दे॒वतया॑ प॒शवः॑ । प॒शवो॑ यत् । यत् पृ॒षदा॑ज्यस्य ।
 पृ॒षदा॑ज्यस्योप॒हत्य॑ । पृ॒षदा॑जस्येति॑ पृषत् - आ॒ज्यस्य॑ । उप॒हत्या॑ह ।
 उप॒हत्यै॑त्युप - ह॒त्य॑ । आ॒ह वन॑स्पतये । वन॑स्पतयेऽनु । अनु॑ ब्रूहि ।
 ब्रूहि॑ वन॑स्पतये । वन॑स्पतये प्र । प्रे॒ष्य॑ । इ॒ष्येति॑ । इति॑ प्राणा॒पानौ॑ ।
 प्राणा॒पाना॑वेव । प्राणा॒पाना॑विति॑ प्राण - अ॒पानौ॑ । ए॒व प॒शुषु॑ ।
 प॒शुषु॑ दधाति । द॒धात्य॑न्यस्यान्यस्य । अ॒न्यस्या॑न्यस्य॒ सम॑वत्तम् ।
 अ॒न्यस्या॑न्यस्येत्यन्यस्य - अ॒न्यस्य॑ । स॒मव॑त्तम् । स॒मव॑द्यति ।
 स॒मव॑त्तमिति॑ सम् - अ॒वत्त॑म् । स॒मव॑द्यति॒ तस्मा॑त् । स॒मव॑द्यतीति॑
 सम् - अ॒वद्य॑ति । तस्मा॑न् नाना॒रूपाः॑ । नाना॒रूपाः॑ प॒शवः॑ ।
 नाना॒रूपा॑ इति॑ नाना - रू॒पाः॑ । प॒शवो॑ यू॒ष्णा॑ । यू॒ष्णोप॑ ।
 उप॑ सिञ्चति । सि॒ञ्चति॑ रसः । रसो॑ वै । वा ए॒षः । ए॒ष प॒शूना॑म् ।
 प॒शूना॑म् यत् । यद् यूः॑ । यू रस॑म् । रसमे॒व । ए॒व प॒शुषु॑ ।
 प॒शुषु॑ दधाति । द॒धाती॑डाम् । इ॒डामु॑प । उप॑ ह॒यते॑ । ह॒यते॑ प॒शवः॑ ।
 प॒शवो॑ वै । वा इ॒डा । इ॒डा प॒शून् । प॒शूने॒व । ए॒वोप॑ । उप॑ ह॒यते॑ ।
 ह॒यते॑ च॒तुः । च॒तुरु॑प । उप॑ ह॒यते॑ । ह॒यते॑ च॒तुष्पा॑दः । 60 (50/57)

TS 6.3.11.5 - Kramam

चतु॑ष्पादो॒ हि । चतु॑ष्पाद इति॒ चतुः॑ – पा॒दः । हि प॒शवः॑ । प॒शवो॑
यम् । यम् का॒मये॑त । का॒मये॑ताप॒शुः । अ॒प॒शुः स्या॑त् । स्या॒दिति॑ ।
इत्य॑मे॒दस्क॑म् । अ॒मे॒दस्क॑म् तस्मै॑ । अ॒मे॒दस्क॑मित्य॑मे॒दः – क॑म् ।
तस्मा॑ आ । आ द॒द्ध्यात् । द॒द्ध्यान् मे॒दोरू॑पाः । मे॒दोरू॑पा वै ।
मे॒दोरू॑पा इति॒ मे॒दः-रू॑पाः । वै प॒शवः॑ । प॒शवो॑ रू॒पेण॑ । रू॒पेणै॒व ।
ए॒वैन॑म् । ए॒नम् प॒शुभ्यः॑ । प॒शुभ्यो॑ निः । प॒शुभ्य॑ इति॒ प॒शु-भ्यः॑ ।
निर् भ॑जति । भ॒जत्य॑प॒शुः । अ॒प॒शुरे॒व । ए॒व भ॑वति । भ॒वति॒ यम् ।
यम् का॒मये॑त । का॒मये॑त प॒शुमान् । प॒शुमान्थ् स्या॑त् । प॒शुमानि॑ति
प॒शु-मान् । स्या॒दिति॑ । इति॒ मे॒दस्व॑त् । मे॒दस्व॑त् तस्मै॑ । तस्मा॑ आ ।
आ द॒द्ध्यात् । द॒द्ध्यान् मे॒दोरू॑पाः । मे॒दोरू॑पा वै । मे॒दोरू॑पा इति॒
मे॒दः – रू॑पाः । वै प॒शवः॑ । प॒शवो॑ रू॒पेण॑ । रू॒पेणै॒व । ए॒वास्मै॑ ।
अ॒स्मै प॒शून् । प॒शून॑व । अ॒व रु॒न्धे । रु॒न्धे प॒शुमान् । प॒शुमाने॑व ।
प॒शुमानि॑ति प॒शु – मान् । ए॒व भ॑वति । भ॒वति॒ प्र॒जाप॑तिः ।
प्र॒जाप॑तिर् य॒ज्ञम् । प्र॒जाप॑तिरिति॒ प्र॒जा – प॑तिः । य॒ज्ञम॑सृजत ।
अ॒सृज॑त सः । स आ॒ज्यम् । आ॒ज्यम् पु॒रस्ता॑त् । 61 (50/58)

TS 6.3.11.6 - Kramam

पु॒रस्ता॑दसृ॒जत॑ । अ॒सृ॒जत॑ प॒शुम् । प॒शुम् म॑द्ध्यतः । म॒द्ध्यतः॑
 पृ॒षदा॑ज्यम् । पृ॒षदा॑ज्यम् प॒श्चात् । पृ॒षदा॑ज्यमि॒ति पृ॒षत् – आ॒ज्यम् ।
 प॒श्चात् तस्मा॑त् । तस्मा॑दाज्ये॒न । आ॒ज्ये॒न प्र॒याजाः॑ । प्र॒याजा
 इ॒ज्यन्ते॑ । प्र॒याजा इति॑ प्र – या॒जाः । इ॒ज्यन्ते॑ प॒शुना॑ ।
 प॒शुना॑ म॑द्ध्यतः । म॒द्ध्यतः॑ पृ॒षदा॑ज्ये॒न । पृ॒षदा॑ज्ये॒नानू॒याजाः॑ ।
 पृ॒षदा॑ज्ये॒नेति॑ पृ॒षत् – आ॒ज्ये॒न । अ॒नूया॒जास्तस्मा॑त् ।
 अ॒नूया॒जा इत्य॑नु – या॒जाः । तस्मा॑दे॒तत् । ए॒तन् मि॒श्रम् । मि॒श्रमि॒व ।
 इ॒व प॒श्चात्सृ॑ष्टम् । प॒श्चात्सृ॑ष्टं हि । प॒श्चात्सृ॑ष्टमि॒ति प॒श्चात्-सृ॑ष्टम् ।
 ह्ये॒काद॑श । ए॒काद॑शानू॒याजान् । अ॒नूया॒जान् य॒जति॑ ।
 अ॒नूया॒जानित्य॑नु – या॒जान् । य॒जति॑ द॒श । द॒श वै । वै प॒शोः॑ ।
 प॒शोः प्रा॑णाः । प्रा॒णा आ॒त्मा । प्रा॒णा इति॑ प्र – अ॒नाः ।
 आ॒त्मैका॑द॒शः । ए॒काद॑शो या॒वान् । या॒वाने॒व । ए॒व प॒शुः ।
 प॒शुस्त॑म् । तम॑नु । अ॒नु य॒जति॑ । य॒जति॑ घ्नन्ति॑ । घ्नन्ति॑ वै ।
 वा ए॒तत् । ए॒तत् प॒शुम् । प॒शुम् य॑त् । यथ् स॒म्(२)॑ ज॒पय॑न्ति ।
 स॒म्(२)॑ ज॒पय॑न्ति प्रा॒णापा॒नौ । स॒म्(२)॑ ज॒पय॑न्तीति॑ स॒म् – ज॒पय॑न्ति ।

षष्ठ काण्डे – तृतीयः प्रश्नः (TS 6.3)

प्रा॒णापा॒नौ ख॒लु । प्रा॒णापा॒नावि॒ति प्रा॒ण – अ॒पा॒नौ । ख॒लु वै ।
वा ए॒तौ । ए॒तौ प॒शूना॒म् । प॒शूना॒म् य॑त् । यत् पृ॒षदा॒ज्यम् ।
पृ॒षदा॒ज्यम् य॑त् । पृ॒षदा॒ज्यमि॒ति पृ॒षत्-आ॒ज्यम् ।
यत् पृ॒षदा॒ज्येन॑ ( ) । पृ॒षदा॒ज्येना॒नूया॒जान् । पृ॒षदा॒ज्येने॒ति
पृ॒षत् – आ॒ज्येन॑ । अ॒नूया॒जान् य॒जति॑ । अ॒नूया॒जानि॒त्यनु॑-या॒जान् ।
य॒जति॑ प्रा॒णापा॒नौ । प्रा॒णापा॒नावे॒व । प्रा॒णापा॒नावि॒ति प्रा॒ण – अ॒पा॒नौ ।
ए॒व प॒शुषु॑ । प॒शुषु॑ द॒धाति॑ । द॒धाती॒ति द॒धाति॑ ॥ 62 (56/69)
(घ्नन्ति॑ – य॒न्तम् – ख॒लु – च॒तुर॒प ह॒यत॑ – आ॒ज्यम् – यत्
पृ॒षदा॒ज्येन॑ – षट् च॑) (A11)

Prasna Korvai with starting Padams of 1 to 11 Anuvaakams :-

(चा॒त्वा॒ला॒थ् – सु॒व॒र्गा॒य य॒द् वै॒स॒र्ज॒ना॒नि – वै॒ष्ण॒व्य॒र्चा – पृ॒थि॒व्यै
– सा॒ध्या – इ॒षे त्वे॑ – त्य॒ग्नि॒ना – पर्य॑ग्नि – प॒शोः –
प॒शुमा॒ल॒भ्य – मे॒द॒सा सु॒चा – वै॒का॒द॒श)

तैत्तिरीय संहिता क्रम पाठे (TS 6.3)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Panchaatis :-

(चा॒त्वा॒लाद् - दे॒वा॒नु॒पै॒ति - मु॒ञ्च॒ति - प्र॒ह्नि॒य॒मा॒णाय॒ - पर्य॑ग्नि -
प॒शु॒मा॒ल॒भ्य - च॒तु॒ष्पा॒दो - द्वि॒ष॒ष्टिः)

First and Last Padam of Third Prasnam of 6th Kandam

(चा॒त्वा॒लात् - प॒शु॒षु द॒धा॒ति)

॥ हरिः ओं ॥

॥ षष्ठ काण्डे तृतीयः प्रश्नः - क्रम पाठः समाप्तः ॥

=====

षष्ठ काण्डे – तृतीयः प्रश्नः (TS 6.3)

Details of Panchati, Padam and Krama Vaakyam for Kandam 6, Prasanam 3 (TS 6.3)

	Panchati	Padams	<u>Krama Vaakyam</u>
Anuvakam 1	6	314	370
Anuvakam 2	6	300	348
Anuvakam 3	6	319	386
Anuvakam 4	9	442	499
Anuvakam 5	4	218	245
Anuvakam 6	4	210	229
Anuvakam 7	5	268	323
Anuvakam 8	4	187	225
Anuvakam 9	6	296	338
Anuvakam 10	6	295	350
Anuvakam 11	6	306	362
Total →	62	3155	3675